Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	19 september 2022
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
Mw. S. Abdi (PvdA), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), Statenlid S. Becker (GL), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid J.W. Dulfer (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), Statenlid R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD).

Afwezig: Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu)

Agenda

		Paginanummer:
1.	Opening en mededelingen.	(3)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2a.	Afscheid Statenlid fractie SP.	(13)
2b.	Beëdiging en installatie duo-commissieleden fracties SP en ChristenUnie.	(13)
2c.	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(14)
3a.	Bekrachtigen besluiten GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.	(14)
3b.	Lijst geheimhouding PS.	(14)
4.	Vaststelling van de notulen van en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 4 en 11 juli 2022	(14)
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(15)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(15)
7.	Voortgangslijst van moties.	(15)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(15)
8a.	Burgerparticipatie: uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland (Voordracht 43-2022) wordt behandeld onder agendapunt 9a.	(15)
8b.	Tweede Begrotingswijziging 2022 (Voordracht 44-2022).	(15)
9a.	Burgerparticipatie: uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland (Voordracht 43-2022).	(16)
9b.	Vragenuur.	(29)
10.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(30)

11. Indien aan de orde: gebundelde stemming van ingediende motie(s), amendement(en) en voordracht(en). (32)
12. Sluiting (36)

Opening om 13.00 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Goedemiddag, dames en heren, beste Statenleden. Welkom aan alle Statenleden van de provincie Noord-Holland, GS-leden, ambtenaren, maar ook publiek, inwoners en trainees die vandaag in het kader van hun opleiding en een inwerkprogramma een deel van de Statenvergadering zullen meemaken. Ik heb ze in ieder geval uitgenodigd, dat als ze het zo lang volhouden om ook na afloop nog even bij de borrel aan te schuiven en kennis te maken met Statenleden en zo nodig nog wat vragen te stellen. Dat werd met applaus ontvangen. Natuurlijk ook een hartelijk welkom aan eenieder die online met ons meeluistert. Het is weer de eerste vergadering na de zomer. Het is fijn u allen weer te zien. Het is ook fijn om met elkaar het politieke werk weer op te pakken. En ik denk dat we nog een mooie en spannende periode tegemoet gaan tot aan de verkiezingen in maart volgend jaar. Bij deze alvast een oproep ook aan onze inwoners om daar straks warm te gaan stemmen, zodat we een hoge opkomst mogen hebben.

We hebben bericht van verhindering van twee Statenleden. Dat is het Statenlid Cardol van GroenLinks en de heer Baljeu van Fractie Baljeu.

We zullen ook weer na afloop van deze vergadering gaan stemmen, zoals we dat voorheen hebben gedaan. Dus dat betekent dat we in ieder geval over de besluiten en moties Vreemd, dat we aan het eind van de vergadering daarover zullen gaan stemmen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Ik ben bij agendapunt twee. Dat is de regeling van de werkzaamheden. Er moet een primus worden aangewezen. Dat betekent dat op het moment dat er overgegaan wordt tot hoofdelijke stemming, dat we dan gaan beginnen bij de primus. En dan mag ik altijd een nummertje trekken. En vooral duidelijkheid: dit is geen bingo voor de- Nummer 26. En dat is- De heer van Gilse van de VVD is de primus.

Dan gaan we nu over tot vaststellen van de agenda. Op 12 september hebben de commissies EFB en M&B in een vergadering besloten om voordracht 43 ‘Uitgangspunten participatie in Noord-Holland’ en voordracht 44 over de ‘Tweede Begrotingswijziging 2022’ als hamerstuk te gaan agenderen. Er is een gewijzigde agenda gepubliceerd, waar die twee voordrachten ook als hamerstuk zijn opgenomen. De fractie van de SP heeft daarna aangekondigd om het hamerstuk 8a ‘Uitgangspunten participatie in Noord-Holland toch als bespreekstuk te willen opnemen, omdat de fractie daarover een motie wenst in te dienen. Ik neem aan dat u daarover kunt instemmen. Dan zal straks agendapunt 8a als agendapunt 9a worden behandeld op onze vergadering. En het vragenuur zal dan worden behandeld als agendapunt 9b. Verder nog op- of aanmerkingen erover? Nee.

Er zijn geen actualiteiten aangekondigd. Er is wel een mondelinge vraag ingediend door de Fractie van het CDA inzake de visserij. Die zal aan het einde van de vergadering aan de orde komen.

Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Er zijn er een aantal ingediend. De eerste die is ingediend, is door de fractie Liberaal Noord-Holland en de ChristenUnie met als titel ‘Opschorten taaleis voor chauffeurs’. En dan stel ik mevrouw van Geffen in de gelegenheid om deze motie toe te lichten.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): De motie is, behalve namens de CU en mijzelf, ook namens de fractie van DENK.

In de commissie Mobiliteit vorige week kregen wij een aantal aanbevelingen van het ROCOV. Dat is een adviesorgaan vanuit consumenten over het openbaar vervoer. Een belangrijk probleem is het tekort aan buschauffeurs in onze provincie, zowel voor de betaalde als voor de vrijwillige functies. En tegelijk hebben we te maken met veel nieuwe Noord-Hollanders die wellicht de taal nog niet goed machtig zijn, maar wel klantvriendelijk kunnen zijn en een bus besturen. Het ROCOV adviseert om nog eens te kijken naar de taaleis die voor alle buschauffeurs, vrijwillig of betaald, eist dat ze goed Nederlands kunnen. Zijn er niet bepaalde ritten voor vrijwilligers te

bedenken, waarbij dit minder strak gehanteerd hoeft te worden? Voor de betreffende buschauffeurs betekent het zingeving, iets kunnen bijdragen aan onze mooie provincie en bovendien stimuleert het om de taal beter te leren. Wij zijn dan ook geholpen met extra chauffeurs. Win-win dus. Samen met de CU en DENK dien ik dan ook deze motie in met als dictum: verzoekt Gedeputeerde Staten op korte termijn te kijken of het opschorten van de taaleis een bijdrage kan leveren aan het eventueel vervullen van de chauffeursvacatures en aan de waarde van vrijwilligerswerk voor eventuele kandidaat-chauffeurs; en hierover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 169-19 september 2022
Opschorten taaleis voor chauffeurs

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 september 2022
Constaterende dat:
- *Het ROCOV (reizigers-adviesorgaan voor ov in de provincie) in de commissie M&B op 12 september jl. verschillende aanbevelingen heeft gedaan;*
- *Er een tekort is aan chauffeurs, zowel betaald als onbetaald;*
- *ROCOV aanbeveelt om de vigerende taaleis voor chauffeurs tijdelijk op te schorten voor een aantal vrijwilligersritten zoals bijvoorbeeld die met scholieren om daarmee voldoende ritten mogelijk te maken.*

Overwegende dat:
- *In onze provincie zowel statushouders als Oekraïners wonen (en bijvoorbeeld ook expats), die de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen;*
- *Er onder deze nieuwe Noord-Hollanders mogelijk belangstelling bestaat voor een vrijwillige chauffeursfunctie;*
- *Zij over goede communicatieve en klantgerichte vaardigheden kunnen beschikken;*
- *Vrijwilligerswerk van grote waarde kan zijn voor sociale contacten met Noord-Hollanders, voor zingeving, voor integratie en als opstap naar betaald werk.*

Verzoeken GS:
- *Op korte termijn te kijken of het opschorten van de taaleis een bijdrage kan leveren aan het vervullen van chauffeursvacatures en aan de waarde van vrijwilligerswerk voor eventuele kandidaat-chauffeurs;*
- *Hierover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Liberaal Noord-Holland), Michel Klein (CU) en Süleyman Koyuncu (DENK).

De **VOORZITTER**: U heeft hem niet op papier bij u? Oké. Dan geven we u nog even gelegenheid om die snel uit te printen, want er komen er nog een aantal anderen aan.

De tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag is ingediend door de fractie van de VVD, D66, GroenLinks en PvdA met als titel 'Haalbaarheid planning groen staal' en ik stel de heer Roosendaal van de VVD in de gelegenheid om deze motie nader toe te lichten.

Ik dacht, ik geef u alle gelegenheid, maar-

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Er kunnen nog een paar kleine tekstuele aanpassingen plaatsvinden, want we streven ernaar deze motie gezamenlijk- Of te voegen eigenlijk met de motie van de ChristenUnie, de aangekondigde motie van de ChristenUnie en de Partij voor de Dieren.

De **VOORZITTER**: Een moment. Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik zou het verzoek willen doen dat wij heel even de tijd krijgen, misschien vijftien minuten om af te stemmen.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Daarom wilde ik graag even een schorsing aanvragen. Ik stond namelijk al op.

De **VOORZITTER**: U bent mij voor, want wij kunnen natuurlijk niet hier een motie gaan indienen die nog niet helemaal af is.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Daarom wilde ik- Ik stond namelijk al op om dat even te vragen en toen riep u mij. Toen dacht ik, nou, ik vraag hier bij deze om een schorsing van tien minuten.

De **VOORZITTER:** Ja, ben ik niet goed te verstaan?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ik vraag om een schorsing van tien minuten. Dat was de vraag.

De **VOORZITTER**: Ik kom erachter dat we hier wellicht een iets langer microfoontje voor moeten hebben, want ik moet bijna zo gaan zitten om me goed verstaanbaar te maken en dat ga ik echt niet een hele dag volhouden. Dus hier gaan wij nog even naar kijken. Maar ik schors nu even voor vijf minuten de vergadering.

Schorsing 13.11 tot 13.25 uur.

De **VOORZITTER**: Als het goed is, is mijn microfoon iets luider. Dus dan moet u mij goed kunnen horen.

Overigens hebben wij zojuist van mevrouw Van Geffen van Liberaal Noord-Holland een ondertekende motie gekregen, dus die maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel daarvoor.

En dan geef ik nu het woord aan de heer Roosendaal, die- Ik weet niet welke titel deze motie Vreemd heeft gekregen, maar dat gaat u ons ongetwijfeld nu vertellen.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ja, dat wordt de motie 'Haalbaarheid planning groen staal'. Ik zal hem meteen voorlezen. Overwegende dat de overgang naar groen staalproductie en de daarmee samenhangende waterstoftransitie een mogelijke oplossing is voor een gezonde leefomgeving en een duurzame toekomst van de staalindustrie in de IJmond. Het plan Groen staal zorgt mogelijk ook voor het behoud van technische werkgelegenheid. In de Expression of Principles wordt gesteld dat Tata meer dan evenredig haar aandeel neemt in de realisatie van het klimaatakkoord en vijf megaton CO_2 minder zal uitstoten op jaarbasis, aldus de website van de Rijksoverheid, 31 maart 2022. En dat Tata als grootste industriële uitstoter van stikstof ook stevig aan de vermindering van de stikstofuitstoot in Noord-Holland moet bijdragen. En bovenal dat zij de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen en geuroverlast substantieel moet beperken. Verder, de Oekraïne-oorlog en de daardoor veroorzaakte energiecrisis grootschalig op aardgas aangedreven productie nog onwenselijker heeft gemaakt. Constaterende dat er behoefte is aan een duidelijk tijdpad waarin alle te nemen stappen duidelijk aangegeven worden om voor 2030 groen staal te produceren en de definitieve sluiting van de meest vervuilende kooksgasfabrieken en hoogoven mogelijk te maken. Er naast de geplande productie van waterstof in het IJmondgebied zelf ook een veelvoud aan waterstof nodig is, die zal moeten worden geïmporteerd per schip of aangevoerd via een landelijk netwerk van leidingen, bijvoorbeeld via Den Helder, maar dat er nog geen duidelijkheid is hoe dit kan worden gegarandeerd. En vergunningen voor DRI naar verwachting op zijn vroegst ergens in 2026 worden afgegeven, waarna de bouw pas kan beginnen, volgens de website van de provincie, waarbij vertraging van het verdere proces op de loer ligt. De resultaatsverplichtingen, afhankelijkheden en bijbehorende tijdlijnen waaraan alle partijen, waaronder Tata, overig bedrijfsleven, gemeenten, provincie en Rijksoverheid, zich moeten committeren – en dan doelen we op ontwerpvergunning, financiering en uitvoering – onduidelijk zijn. Verzoeken GS voor 1 januari 2023 Provinciale Staten te informeren over de route richting groen staal; voor 1 januari 2023 ook de resultaatsverantwoordelijkheden van de provincie in deze route naar groen staal duidelijk te hebben en bij Economische Zaken en Tata en overige betrokken partijen duidelijk te maken hetzelfde van hen te verwachten, zodat er voor maart 2023 tot een gezamenlijke concrete, integrale planning op hoofdlijnen kan worden gekomen met termijnen, deadlines en financiële, economische, gezondheids- en milieuconsequenties, opdat duidelijk wordt hoe Tata binnen de gestelde datum van eind 2029 groen staal zal produceren en hiermee rekening te houden met de uitgestelde uitkomsten van het emissieonderzoek. In aanvulling op het door GS aangekondigde onderzoek naar het sluiten van de kooksgasfabriek en in navolging van het Expression of Principles er bij Tata Steel op aan te dringen de kooksgasfabriek zo spoedig mogelijk te sluiten. Als laatste: er bij de staatssecretaris en Tata op aan te dringen dat er, voordat er onomkeerbare besluiten worden genomen, eerst duidelijkheid is over de effecten van het groen staalplan en de andere scenario's, waaronder die genoemd in de brief van september 2021 van de staatssecretaris op de

gezondheid en de leefomgeving. En gaat over tot de orde van de dag. Deze motie wordt mede ingediend door D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, CDA, DENK en JA21. We zorgen dat die laatste twee nog worden toegevoegd en dan wordt die betekend en dan dien ik hem meteen in.

De **VOORZITTER**: Ja, u heeft hem nog niet-

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ja, ik heb hem hier. Ik zal hem ondertekenen, maar alleen mijn handtekening. Is dat even genoeg? Of moeten ze allemaal ondertekenen?

De **VOORZITTER**: Ja, nee, uw handtekening is genoeg. Dank u wel. Ik neem hierbij de ondertekende motie in ontvangst. Het maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 170-19 september 2022
Haalbaarheid Planning Groen Staal

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 september 2022
Overwegende dat:

- *De overgang naar Groen Staalproductie en de daarmee samenhangende waterstoftransitie een mogelijke oplossing is voor een gezonde leefomgeving en een duurzame toekomst van de staalindustrie (Tata) in de IJmond. Het plan Groen Staal zorgt mogelijk ook voor het behoud van(technische) werkgelegenheid.*
- *In de "Expression of Principles" wordt gesteld dat Tata meer dan evenredig haar aandeel neemt in de realisatie van het Klimaatakkoord en 5 megaton C02 minder zal uitstorten op jaarbasis, aldus de website van de Rijksoverheid (31 maart 2022). En dat Tata als grootste industriële uitstoter van stikstof ook stevig aan de vermindering van de stikstofuitstoot in Noord-Holland moet bijdragen. En bovenal dat zij de uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen en geuroverlast substantieel moet beperken;*
- *De Oekraïne-oorlog en de daardoor veroorzaakte energiecrisis grootschalig op aardgas aangedreven productie nog onwenselijker heeft gemaakt.*

Constaterende, dat:

- *Er behoefte is aan een duidelijk tijdpad waarin alle te nemen stappen duidelijk aangegeven worden om voor 2030 Groen Staal te produceren en de definitieve sluiting van de meest vervuilende Kooksgasfabriek en Hoogoven mogelijk te maken;*
- *Er naast de geplande productie van waterstof in het IJmondgebied zelf ook een veelvoud aan waterstof nodig is die zal moeten worden geïmporteerd per schip of aangevoerd via een landelijk netwerk van leidingen, bijvoorbeeld via Den Helder, maar dat er nog geen duidelijkheid is hoe dit kan worden gegarandeerd;*
- *Vergunningen voor DRI naar verwachting op zijn vroegst ergens in 2026 worden afgegeven waarna de bouw pas kan beginnen volgens de website van de provincie, waarbij vertraging van het verdere proces op de loer ligt;*
- *De resultaatsverplichtingen, afhankelijkheden en bijbehorende tijdslijnen waaraan alle partijen (Tata, overig bedrijfsleven, gemeenten, Provincie en Rijksoverheid) zich moeten committeren (ontwerp, vergunning, financiering en uitvoering) onduidelijk zijn.*

Verzoeken GS:

- *Voor 1 januari 2023 Provinciale Staten te informeren over de route richting Groen Staal;*
- *Voor 1 januari 2023 ook de (resultaats-)verantwoordelijkheden van de provincie in deze route naar Groen Staal duidelijk te hebben en bij EZK en Tata (en overige betrokken partijen) duidelijk te maken hetzelfde van hen te verwachten, zodat voor 1 maart 2023 tot een gezamenlijke concrete integrale planning op hoofdlijnen kan worden gekomen met termijnen, deadlines en (financiële, economische, gezondheids- en milieu) consequenties, opdat duidelijk wordt hoe Tata binnen de gestelde datum van eind 2029 Groen Staal zal produceren. En hiermee rekening te houden met de uitgestelde uitkomsten van het emissie- onderzoek;*
- *In aanvulling op het door GS aangekondigde onderzoek naar het sluiten van de Kooksgasfabriek en in navolging van het Expression of Principles er bij Tata Steel op aan te dringen de Kooksgasfabriek zo spoedig mogelijk te sluiten.*
- *Er bij de staatssecretaris en TATA op aan te dringen dat er voordat er onomkeerbare besluiten worden genomen eerst duidelijkheid is over de effecten van het Groen Staalplan (en de andere scenario's, waaronder die genoemd in de brief van september 2021 van de staatssecretaris) op de gezondheid en leefomgeving.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Nick Roosendaal (VVD), Linde Gonggrijp (D66), Ayse Er (GL), Gert-Jan Leerink (PvdA), Michel Klein (CU), Ines Kostić (PvdD), Willemien Koning (CDA), Süleyman Koyuncu (DENK) en Eric Jensen (JA21).

De **VOORZITTER**: En dan kom ik bij de volgende motie Vreemd, ingediend door de PvdA, GroenLinks, SP, CDA, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, DENK, JA21'Help sportvereniging en -accommodaties met stijgende energielasten'. De heer Carton van de PvdA zal hem toelichten.

De heer **CARTON** (PvdA): Voorzitter, de stijgende energieprijzen zijn het gesprek van de dag. Veel huishoudens raken in de problemen en kunnen het niet meer betalen. En daar maken we ons met zijn allen grote zorgen over. Maar daaromheen zijn de gevolgen ook zichtbaar, zoals bij de sportverenigingen en -accommodaties, die in de knel komen. De stijgende prijzen kunnen leiden tot drempels om te gaan sporten, terwijl sport juist zo belangrijk is voor het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. De toegankelijkheid van de sport komt in gevaar. De nood is hoog. Daarom stelde mijn fractiegenoot Tim Wagelaar een motie op, met als mede-indieners de fracties van GroenLinks, SP, CDA, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, DENK en JA21. De motie heeft het volgende dictum: verzoekt het college om het subsidieplafond voor de Regeling verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland te verhogen uit de restanten van het Economisch herstel- en duurzaamheidsfonds; en gaat over tot de orde van de dag.

De **VOORZITTER**: En dan nemen we de motie in ontvangst, althans de griffier. En daarmee maakt ook deze motie onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 171-19 september 2022
Help sportverenigingen en -accommodaties met stijgende energielasten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 19 september 2022,
Constaterende dat:

- *Sportverenigingen en -accommodaties door stijgende energieprijzen in financiële problemen komen;*
- *Versterking van de culturele en maatschappelijke infrastructuur onderdeel is van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds;*
- *De provincie Noord-Holland een subsidieregeling heeft voor de verduurzaming van sportaccommodaties;*
- *Deze regeling tot nu toe het meest succesvolle onderdeel is van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds;*
- *Het subsidieplafond voor deze regeling is bereikt;*
- *Extra steun vanuit het rijk voor verenigingen en accommodaties vooralsnog uitblijft;*
- *Stijgende energiekosten mogelijk betaald moeten worden door de leden en gebruikers, met als gevolg stijgende prijzen;*

Overwegende dat:

- *Stijgende prijzen kunnen leiden tot een drempel voor mensen om te gaan sporten;4*
- *Sport essentieel is voor een gezonde en gelukkige bevolking;*
- *De provincie al beleid heeft aangaande de energievoorziening van sportverenigingen, in de vorm van haar verduurzamingsregeling;*
- *Deze regeling bijdraagt aan het betaalbaar houden van de energiekosten in de toekomst;*
- *De nood hoog is bij de verenigingen;*
- *Het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds nog financiële ruimte kent;*

Verzoekt het college om:

- *Het subsidieplafond voor de regeling "Verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland" te verhogen uit de restanten van het Economische Herstel- en Duurzaamheidsfonds.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jorrit Carton (PvdA), Robert Zaal (GL), Remine Alberts (SP), Dennis Heijnen (CDA), Ines Kostić (PvdD), Michel Klein (CU), Süleyman Koyuncu (DENK) en Gerard Hartog (JA21).

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de volgende motie Vreemd. Die wordt ingediend door de PvdA met als titel De Bonte Piet. Mevrouw Jellema zal deze nader toelichten.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Motie Vreemd aan de Orde van de Dag over De Bonte Piet. Ik zal de constateringen even samenvatten. In Den Helder is een vogelasiel De Paddenstoel en daar is een tak door het dak heen gestort, waardoor dat asiel niet meer gebruikt kan worden op last van de gemeente Den Helder. Daarom worden er geen gewonde en zieke vogels daar meer opgevangen. En nu heeft De Bonte Piet aangeboden, de wildopvang in Midwoud, om de dieren uit Den Helder en omstreken op te vangen. De voorwaarde vanuit GS was dat ze daar wel oren naar hadden, maar dat De Bonte Piet dat dan wel in hun bedrijfskosten zouden moeten laten zien. Overwegende, dat de welwillende houding betreffende de opvang vanuit de regio Den Helder door De Bonte Piet getuigt van veel solidariteit tussen de verschillende asielen en deze opvang door De Bonte Piet ook nog wel geruime tijd nodig zal zijn, omdat Den Helder niet een-twee-drie een vervangend asiel heeft, het feit dat nood nu eenmaal wet breekt en de financiële tegemoetkoming vanuit de provincie Noord-Holland niet eerder kan plaatsvinden, een eenmalige financiële tegemoetkoming, dan als De Bonte Piet inzichtelijk zou hebben gemaakt waarvoor ze dat bedrag precies gaan inzetten. En de eenmalige financiële bijdrage vanuit de provincie onzes inziens zou moeten kunnen plaatsvinden, omdat De Bonte Piet inmiddels dat onderzoek of dat stuk heeft overlegd. Dat zit ook als een bijlage bij deze motie. Vraagt daarom het college van GS eenmalig een bedrag van tienduizend of tot tienduizend euro vrij te maken voor wildopvang De Bonte Piet, waarmee dit asiel de financiële nood kan lenigen en de opvang en de verzorging van gewonde of zieke vogels en inheemse wilde dieren vanuit de regio Den Helder toch op een fatsoenlijke wijze kan blijven laten doorgaan. En gaat over tot de orde van de dag. Ik wil er nog bij bijzeggen – als u mij toestaat, voorzitter – dat wij natuurlijk hopen dat – ik schrijf in deze motie, of wij schrijven in deze motie, dat er een bedrag tot tienduizend euro zou kunnen worden uitgekeerd – dat zo dicht mogelijk bij deze tienduizend zal zitten, omdat De Bonte Piet dat ook heeft voorgerekend. Hulde voor De Bonte Piet dat zij dat zo snel mogelijk zo snel hebben aangeleverd. En deze motie is vooral de kers op de spreekwoordelijke taart die de Partij voor de Dieren al veel eerder in de oven heeft gezet en hopelijk kan daar uitvoering aan worden gegeven. Wat ons deugd doet: de motie is mede-ingediend, naast Partij voor de Dieren, ook door GroenLinks, het CDA en de SP en de motie wordt ondersteund door JA21. En juist omdat het een eenmalige bijdrage is, dat mag ik er apart bij vermelden, ook door D66. Waarvoor onze hartelijke dank.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): In tweevoud.

De **VOORZITTER**: Een uitvoerige toelichting. Daarmee maakt ook deze motie onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 172-19 september 2022
De Bonte Piet

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 19 september 2022,
Constaterende dat:

- *Vogelasiel De Padenstoel in Den Helder is gesloten, omdat door schade aan het dak gebruik van het asiel niet meer geschikt en veilig wordt geacht door de gemeenten Den Helder;*
- *Hierdoor er in Den Helder (en de regio daaromheen) geen gewonde of zieke vogels, egels en andere kleine, wilde inheemse dieren kunnen worden opgevangen en verzorgd;*
- *Deze dieren nu naar Wildopvang De Bonte Piet in Midwoud worden vervoerd, een collega-asiel dat heeft aangeboden dieren uit de Helderse regio op te nemen;*
- *De Bonte Piet hierdoor wel meer (bedrijfs)kosten moet maken en zij de extra opvang vanuit andere regio's nauwelijks of niet zelf kunnen financieren vanuit hun eigen exploitatie.*

Overwegende dat:

- *De welwillende houding (betreffende de opvang vanuit regio Den Helder) door De Bonte Piet getuigt van veel solidariteit tussen verschillende asielen;*
- *Deze opvang door De Bonte Piet ook nog wel geruime tijd nodig zal zijn, omdat Den Helder niet een-twee-drie een vervangend asiel heeft;*
- *Nood nu eenmaal wet breekt;*
- *Financiële tegemoetkoming vanuit de provincie Noord-Holland niet eerder kan plaatsvinden dan dat De Bonte Piet inzichtelijk heeft gemaakt (aan de Provincie) waar het gevraagde bedrag precies voor nodig is en waarvoor het wordt ingezet;*

- *Een (eenmalige) financiële bijdrage vanuit de Provincie zou moeten kunnen plaatsvinden, omdat De Bonte Piet inmiddels een overzicht van de extra kosten / uitgaven heeft aangeleverd.*

Vraagt het college van GS:

- *Eenmalig een bedrag tot 10.000 euro vrij te maken voor Wildopvang De Bonte Piet waarmee dit asiel de financiële nood kan lenigen en de opvang/verzorging van gewonde of zieke vogels en inheemse wilde dieren vanuit de regio Den Helder, toch op een fatsoenlijke wijze kan blijven doorgaan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Aukelien Jellema (PvdA), Ines Kostić (PvdD), Ruchama Bwefar (GL), Anna de Groot (SP) en Willemien Koning (CDA).

De **VOORZITTER**: En gaan we naar de volgende, ingediend door Forum voor Democratie en de PVV met als titel 'Geen extra aanmeldcentra asielzoekers in Noord-Holland'. Indiener is mevrouw Vastenhouw. Zij zal het ook nader toelichten. Ach, de heer Dekker. Het woord is aan de heer Dekker.

De heer **DEKKER** (FvD): Wij zien het asiel als een instroomprobleem in Nederland. We hebben natuurlijk allemaal de problemen gezien in Ter Apel bij dat aanmeldcentrum daar – er zijn meerdere aanmeldcentra in Nederland – een van de grote aanmeldcentra en natuurlijk ook Schiphol. Dat hebben wij in onze provincie. Wij willen graag een motie indienen. Die heet 'Geen extra aanmeldcentra asielzoekers in Noord-Holland, omdat wij van mening zijn dat dat vergroten van die infrastructuur een aanzuigende werking heeft. Daarom zou het in onze provincie, die de dichtstbevolkte provincie is van Nederland, niet graag willen zien. Het dictum is: roept Gedeputeerde Staten op uit te spreken dat er geen aanmeldcentrum voor asielzoekers bijkomt in Noord-Holland en het Rijk hiervan op de hoogte te stellen. En gaat over tot de orde van de dag.

De **VOORZITTER**: Dan mag u hem indienen. Ondertekend. Prima. Dat maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 173-19 september 2022
Geen extra aanmeldcentra asielzoekers in Noord-Holland

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 19 september 2022, ter bespreking van agendapunt 10) Moties vreemd aan de orde van de dag;
Constaterende dat:

- *Wij in Nederland een instroomprobleem van asielzoekers hebben;*

Overwegende dat:

- *De instroom van asielzoekers onverantwoord groot is hetgeen leidt tot mensonterende taferelen bij de bestaande aanmeldcentra;*
- *Een nieuw aanmeldcentrum voor nieuwe asielzoekers weinig zin heeft als er geen huisvestingscapaciteit is;*
- *Een nieuw aanmeldcentrum een aanzuigende werking heeft op asielzoekers, hetgeen tot nog meer problemen leidt;*
- *De sociale en culturele cohesie van onze steden, dorpen en buurten in het geding komt door de komst van grote groepen asielzoekers.*

Van mening zijnde dat:

- *Noord-Holland een van de dichtstbevolkte provincies is van Nederland en hiermee de laatst aangewezen plek zou moeten zijn voor nieuwe aanmeldcentra voor asielzoekers;*
- *Het niet in het belang is van onze inwoners als er Noord-Hollandse aanmeldcentra voor asielzoekers bij komen.*

Roept Gedeputeerde Staten op:

- *Uit te spreken dat er geen aanmeldcentrum voor asielzoekers bij komt in Noord-Holland en het Rijk hiervan op de hoogte te stellen;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Joyce Vastenhouw en Ralf Dekker (Forum voor Democratie) en Marco Deen (PVV).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag en die zal worden ingediend door de ChristenUnie. Partij voor de Dieren, D66, DENK, 50PLUS/Partij van

de Ouderen, SP, JA21, het CDA. De heer Klein gaat hem toelichten. Met als titel 'Extra inzet op besparing van energieverbruik door de provincie'. De heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik zou eigenlijk willen reageren op de motie hiervoor, maar dat zal ik bewaren voor mijn stemverklaring.

Voorzitter, er is momenteel sprake van enorm hoge prijzen voor energie. Veel gezinnen en individuen maken zich grote zorgen of zij de energierekening nog wel kunnen betalen. Ze worden voor een hels dilemma gesteld, waarin ze moeten kiezen tussen ofwel een warm huis of een fatsoenlijke maaltijd. En hoewel de provincie geen directe rol heeft in het bestrijden van energiearmoede, kunnen wij wel een bijdrage leveren aan de vermindering van energiegebruik. Dat is ook de opdracht van Europa. We hopen natuurlijk dat dat, als het ons allemaal lukt om dat energieverbruik terug te dringen, ook een dempend effect heeft op de prijzen en daarmee op de pijnlijke situatie. Wij dienen daarom samen met – u noemde ze al – Partij voor de Dieren, D66, DENK, 50PLUS/Partij van de Ouderen, SP, JA21, CDA en PvdA een motie in waarin we de provincie oproepen om te kijken welke extra mogelijkheden voor energiebesparing deze winter gerealiseerd kunnen worden. We zijn ons ervan bewust dat er een actieprogramma klimaat loopt, waarin toegewerkt wordt naar een klimaatneutrale provincie in 2030. Maar wij denken dat voor deze winter een extra inspanning rondom specifiek energiebesparing nodig is en mogelijk is. We denken dat het moet lukken om extra energie te besparen door iedereen in de provinciale organisatie eens kritisch rond te laten kijken. Is het mogelijk om de verlichting eerder uit te doen? Kan de temperatuur van de thermostaat een graadje lager? Kan de openbare verlichting efficiënter worden georganiseerd? Kan apparatuur die niet gebruikt wordt 's nachts automatisch worden uitgeschakeld? Enzovoort. Uiteraard moeten de randvoorwaarden rondom veiligheid en goede arbeidsomstandigheden gegarandeerd worden. Maar een klein anekdotisch voorbeeld: de afgelopen commissievergaderingen was het hier in de Statenzaal steenkoud; ik denk dat we al een energiebesparing hadden kunnen realiseren door gewoon de airco even uit te zetten.

Goed, het dictum van onze motie luidt: wij verzoeken GS om te inventariseren welke extra energiebesparingsmogelijkheden de provincie op korte termijn zou kunnen realiseren – zogenaamde quick wins – en deze breed binnen de organisatie toe te passen.

De **VOORZITTER**: Ja, ondertekend. Maakt ook deze motie onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 174-19 september 2022
Extra inzet op besparing van energiegebruik door provincie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 september 2022,
Constaterende dat:

- *Er momenteel sprake is van ongekend hoge energieprijzen in Europa;*
- *Veel inwoners in de problemen komen door deze prijsstijgingen;*
- *De Europese Commissie de lidstaten heeft opgedragen om het elektriciteitsgebruik met 10% te verminderen;*
- *De provincie een relatief grote gebruiker van energie is;*
- *De provincie in het "Actieprogramma Klimaat 2020-2023" de verduurzaming van de eigen organisatie als een van de thema's heeft benoemd;*
- *Er in het kader van dit actieprogramma reeds plannen zijn ontwikkeld en worden uitgevoerd om het energieverbruik van de provincie terug te dringen;*

Overwegende dat:

- *De provincie geen directe rol heeft in de aanpak van energiearmoede van individuele inwoners;*
- *Er wellicht kansen zijn om energieverbruik door provincie eerder en verder terug te brengen, zoals bijvoorbeeld door aanpassen van (openbare) verlichting, het verlagen van de temperatuur van gebouwen, het plaatsen van tijdschakelaars op apparatuur die 's nachts niet gebruikt wordt rekening houdend met randvoorwaarden zoals veiligheid en arbeidsomstandigheden;*
- *Een vermindering van het energieverbruik door de provincie ook bijdraagt aan de demping van de energieprijzen, die ten goede komt aan alle inwoners;*

Verzoeken GS:

- *Om te inventariseren welke extra energiebesparingsmogelijkheden de provincie op korte termijn zou kunnen realiseren ('quick wins') en deze breed binnen de organisatie toe te passen,*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Fabian Zoon (Partij voor de Dieren), Emre Kanik (D66), Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen), Remine Alberts (SP), Daniël van den Berg (JA21), Wilma van Andel (CDA) en Annette de Vries (PvdA).

De **VOORZITTER**: Ik neem aan dat de motie Vreemd die door Statenlid Kostić zou worden toegelicht, is ingetrokken. Althans, die is samengevoegd. Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd. Die zal worden ingediend door GroenLinks met als titel 'Vluchtelingenopvang' en Statenlid Gielen gaat deze toelichten.

Statenlid **GIELEN** (GL): Vluchtelingen zijn welkom in Noord-Holland. Daar hebben we internationale verplichtingen toe en dat willen we. De afgelopen maanden hebben we gezien in Ter Apel dat zich daar een drama heeft ontwikkeld, omdat de opvang voor vluchtelingen in Nederland veel te krap geregeld is. Dat leidt tot mensonterende situaties. In Noord-Holland hebben we de verplichting om mee te werken aan het creëren van extra aanmeldcentra en opvangplekken in onze provincie. Want iedereen die vlucht en huis en haard verlaat, heeft recht op een veilige plek om op terug te vallen en op een humane behandeling daarbij. Dat kunnen we als Noord-Holland en dat willen we ook. Dat moeten we samendoen als iedereen zijn steentje daaraan bijdraagt. En het feit dat er vandaag hier ook een motie wordt ingediend door de fracties van Forum voor Democratie en de PVV, die deze mensen juist tegenwerkt en het ziet als een probleem, dat werpen wij verre van ons. Juist die mensen die alles hebben achtergelaten, verdienen het om hier hartelijk te worden ontvangen. Daar werken wij graag aan mee. Daarom dienen we een motie in, samen met Partij voor de Dieren, DENK, PvdA en D66. Dat dictum luidt: roept Gedeputeerde Staten op om zich naar beste kunnen in te zetten voor het leveren van een bijdrage aan de eerste opvang van vluchtelingen en desgevraagd het gesprek met het Rijk over de vestiging van een aanmeldcentrum en/of azc's in onze provincie met een open en behulpzame houding te voeren. En gaat over tot de orde van de dag. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 175-19 september 2022
Vluchtelingenopvang

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 19 september 2022, ter bespreking van agendapunt 10) Moties vreemd aan de orde van de dag;
Constaterende dat:

- *Wij in Nederland onze internationale verplichtingen ten aanzien van vluchtelingen willen en moeten nakomen;*

Overwegende dat:

- *De opvang van asielzoekers leidt tot mensonterende taferelen bij het bestaande aanmeldcentrum in Ter Apel;*
- *Er dringend behoefte is aan nieuwe aanmeldcentra voor nieuwe asielzoekers;*
- *De vestiging van nieuwe aanmeldcentra leidt tot een verdeling van de zorg voor hulpbehoevende mensen en tot minder problemen bij de eerste opvang leidt;*
- *De sociale en culturele cohesie van onze steden, dorpen en buurten baat heeft bij een evenwichtige verdeling van nieuwkomers, in alle stadia van hun aankomst en inburgering in Nederland.*

Van mening zijnde dat:

- *Ook Noord-Holland zijn aandeel bij de eerste opvang van vluchtelingen moet willen leveren;*
- *Het in het belang is van onze huidige en toekomstige inwoners als er goede faciliteiten voor huisvesting en inburgering worden geboden.*

Roept Gedeputeerde Staten op:

- *Om zich naar beste kunnen in te zetten voor het leveren van een bijdrage aan de eerste opvang van vluchtelingen en desgevraagd het gesprek met het Rijk over de vestiging van een aanmeldcentrum en/of azc's in onze provincie met een open en behulpzame houding te voeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anouk Gielen (GroenLinks), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Süleyman Koyuncu (DENK), Gert-Jan Leerink (PvdA) en Sijmen Mulder (D66).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Die zal worden ingediend door mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen/50PLUS. Ik heb even niet de titel van uw motie paraat, maar dat gaat u ongetwijfeld zelf mededelen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Voorzitter, in de meicirculaire werd rekening gehouden met een negatieve post van vijftien miljoen, doordat de elektrische auto's geen opcenten betalen. Het Rijk betaalt dit bedrag nu toch aan de provincie. Voorzitter, en dat geld zouden wij graag, een deel daarvan, willen inzetten om mensen die in de problemen komen nu te gaan helpen. Veel mensen kunnen door enorme inflatie en stijgende prijzen van energie, boodschappen, niet of nauwelijks nog rondkomen. Lonen die al flink stijgen onder de inflatiestijging blijven de ouderen met AOW en middeninkomens in koopkracht dalen. Het aantal mensen wat nu noodgedwongen van de voedselbank gebruik moet maken, is enorm aan het stijgen. Daarom willen wij graag een deel van het positieve begrotingssaldo gebruiken om nu mensen de winter door te helpen en de helft – dus vier miljoen – te besteden aan het versterken van de voedselbanken in Noord-Holland. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: En het dictum van uw motie?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): O, ja, sorry. Het grote positieve saldo van de provincie Noord-Holland in te zetten om de Noord-Hollanders die op dit moment het hoofd niet meer boven water kunnen houden te steunen door vier miljoen te gebruiken voor ondersteuning van alle voedselbanken in Noord-Holland. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 176-19 september 2022
Opcenten en voedselbanken, de Noord-Hollander in het nauw, die help je nu!

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 19 september 2022, ter behandeling van Motie Vreemd aan de Orde van de Dag;
Constaterende dat:

- *In de meicirculaire werd rekening gehouden met een negatieve post van 15 miljoen doordat elektrische auto's geen opcenten betalen. Het Rijk betaalt dit bedrag nu toch aan de provincie.*
- *In totaal komt er aan opcenten van 19,5 miljoen binnen.*
- *Na de tweede begrotingswijziging, is er een positief saldo van 8,7 miljoen.*

Overwegende dat;

- *Veel mensen door de enorme inflatie en stijgende prijzen van energie en boodschappen niet of nauwelijks nog kunnen rondkomen;*
- *Lonen die al stijgen flink onder de inflatiestijging blijven en ouderen met AOW al tijden hun koopkracht zien dalen.*
- *Het aantal mensen wat nu noodgedwongen van de voedselbank gebruikt maakt enorm aan het stijgen is.*

Gehoord de discussie, spreken uit;

- *Te willen dat een deel van het positieve begrotingssaldo gebruikt wordt om nu mensen de winter door te helpen en de helft, dus 4 miljoen, te besteden aan versterking van alle voedselbanken in Noord-Holland.*

Verzoeken GS;

- *Het grote positieve saldo bij de Provincie Noord-Holland, nu in te zetten om Noord-Hollanders, die op dit moment nu acuut het hoofd niet meer boven water kunnen houden, te steunen door 4 miljoen te gebruiken voor ondersteuning van alle voedselbanken in Noord-Holland.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: En wil ik u verzoeken om in de zaal of zachter te praten, want het is goed hoorbaar. Met sommigen kan ik bijna meeluisteren wat u zegt en we zijn aan het luisteren ook naar de collega's. Dank u wel.

Daarmee heb ik alle moties Vreemd aan de Orde van de Dag die mij bekend waren, behandeld. Zijn er nog andere partijen die een motie Vreemd willen indienen? Zo niet, dan gaan wij over deze moties aan het einde van de vergadering stemmen.

Wenst iemand over de gewijzigde agenda nog het woord? Dan is die agenda voor vandaag overeenkomstig het voorstel van het presidium vastgesteld.

2a. Afscheid Statenlid fractie SP.

De **VOORZITTER**: En zijn we bij agendapunt 2a. Dat is het afscheid van het Statenlid van de fractie van de SP. Vandaag nemen we afscheid officieel van de heer Hoogervorst als Statenlid van de fractie van de SP. In de vorige vergadering is al voorzien in zijn opvolging. Bijzonder is dat de heer Hoogervorst betrokken zal blijven bij deze Staten als duo-commissielid. Maar we gaan dus eerst formeel afscheid nemen van de heer Hoogervorst en daarna gaan we hem ook weer installeren als duo-commissielid. Na de installatie ook van het tweede duo-commissielid zullen we kort schorsen voor een afscheid en felicitaties. Maar ik wil de heer Hoogervorst verzoeken naar het midden van de zaal te komen.

Geachte heer Hoogervorst, beste Wim. De afgelopen zeven jaar was je namens de SP lid van Provinciale Staten van Noord-Holland en in de vorige vergadering is alweer jouw vervanger geïnstalleerd als Statenlid. Je was betrokken bij het Openbaar Bestuur, maar vooral ook bij het openbaar vervoer. En daar deed je dan ook heel vaak het woord over. Daarbij was je soms best kritisch, maar ook complimenteus richting het college en vooral ook richting de ambtenaren. Vooral de afgelopen jaren ging jouw aandacht uit naar de Westfrisiaweg. Over het halen van een quorum waren er weleens zorgen bij de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid, maar niet over jouw aanwezigheid, want je was er namelijk altijd, nagenoeg altijd, goed voorbereid en zeker ook met inhoudelijke inbreng. In de huidige Statenperiode was je met uitzondering van de eerste vergadering bij alle M&B-commissievergaderingen aanwezig. Dat hebben we even nagekeken. Dus je hebt er eentje gemist. Wim, je zorgde ook voor continuïteit. Continuïteit in schriftelijke vragen, maar ook met jouw alertheid en jouw bijdrage zal je jouw kiezers zeker niet teleurgesteld hebben.

Het is duidelijk dat afscheid nemen niet jouw sterkste kant is, want je wordt vandaag geïnstalleerd als duo-commissielid en dan zal je voor de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid weer actief zijn. En daarom zal ik straks ook weer de eed bij je afnemen.

Maar toch nemen we vandaag officieel afscheid van jou als Statenlid. Het Statenwerk deed je naast jouw werk als leerkracht op een basisschool in Enkhuizen, waar je zo'n 35 jaar les hebt gegeven, maar ook waarbij je een tijdje lesgevend directeur bent geweest. Met jouw vermogen om helder te formuleren met een rustige stem, zoals natuurlijk een echte leerkracht betaamt, was je een prettig Statenlid. Je vervulde het Statenwerk duidelijk met plezier, maar vooral ook met veel inzet. En deze eigenschappen zullen je natuurlijk ook goed van pas komen als wethouder, wethouder Sociaal Domein van de mooie Noord-Hollandse gemeente Enkhuizen. Ook daar zullen de inwoners vast weer kunnen rekenen op die nooit aflatende inzet van jou.

Beste Wim, je bent betrokken, maar even goed, je bent niet vertrokken, maar je blijft betrokken. We wensen je veel succes allemaal in Enkhuizen met die nieuwe mooie uitdaging. Als dank voor jouw inzet overhandig ik nu graag de zeefdruk die je als afscheidscadeau namens de Staten mee mag nemen naar je mooie woonplaats.

2b. Beëdiging en installatie duo-commissieleden fracties SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Ja, ik heb aan het oud-Statenlid de heer Hoogervorst gevraagd nog even aan de zijkant te wachten, want ik ga nu het volgende agendapunt aankondigen. Dat is agendapunt 2b. Dat is de installatie en beëdiging van de duo-commissieleden van de fracties SP en ChristenUnie.

De fractievoorzitters van de SP en ChristenUnie hebben als duo-commissielid bij mij voorgedragen de heer Hoogervorst namens de fractie van de SP en mevrouw Tolhuis namens de

fractie van de ChristenUnie. Conform ons Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten artikel 61 lid 4 dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is in onze vergadering van PS in handen van de voorzitter de eed of verklaring en belofte af te leggen. En ik verzoek nu de twee duo-commissieleden naar voren te komen in het midden van de zaal. Ik wil u vragen allen te gaan staan.

Goedemiddag, welkom in ons midden. Ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de eed, de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. En ik verzoek u straks als ik uw naam noem onder het opsteken van de voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden 'zo waarlijk helpe mij God almachtig' of, indien u de verklaring en belofte wenst af te leggen, uit te spreken de woorden 'dat verklaar en beloof ik'. Maar ik zal nu eerst de formule van de eed en de verklaring en belofte voorlezen.

Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer of beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Hoogervorst.

De heer **HOOGERVORST**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Tolhuis.

Mevrouw TOLHUIS: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De **VOORZITTER**: Ik wens u veel geluk en succes toe met uw duo-lidmaatschap. De heer Hoogervorst, welkom terug In de Staten van Noord-Holland en mevrouw Tolhuis natuurlijk heel veel plezier met dit mooie werk.

Schorsing 13.51 tot 13.57 uur.

2c. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

De **VOORZITTER**: Als ik de Statenleden mag verzoeken weer te gaan zitten, dan kunnen wij onze vergadering heropenen. We zijn ondertussen aanbeland bij agendapunt 2c, actualiteiten. Er is geen actualiteit ingediend.

3a. Bekrachtigen besluiten GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 3a. Dat is de bekrachtiging van besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding. Er zijn geen stukken binnengekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 3b. Dat is de lijst geheimhouding PS. Er zijn tot op heden door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

Aldus ter kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling van de notulen van en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 4 en 11 juli 2022

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 4. Dat is de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 4 en 11 juli jongstleden. Er zijn ook door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de notulen of de besluitenlijst het woord? Zo niet, dan zijn ze ongewijzigd vastgesteld.

Aldus vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 5, de vaststelling van de Strategische Agenda. Wenst iemand daar het woord over? Nee? Dan is hij hiermee ook vastgesteld.

Aldus vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 6, de vaststelling van de lijst ingekomen stukken. Er zijn door de griffie geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand het woord over deze lijst? Zo niet, dan is conform het besluit van het presidium over de afdoening besloten.

Aldus vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 7, de voortgangslijst van de moties. Er zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen over de lijst moties ontvangen. Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan stel ik voor deze lijst vast te stellen.

Aldus vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij agendapunt 8. Het Presidium heeft geadviseerd om in te stemmen om agendapunt 8b, de Tweede Begrotingswijziging 2022 als hamerstuk te behandelen. 8a hebben we onthamerd en zal als 9a straks behandeld worden verderop op de agenda.

8a. Burgerparticipatie; uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland.
Voordracht 43-2022

Dit agendapunt wordt behandeld onder agendapunt 9a.

8b. Tweede Begrotingswijziging 2022.
Voordracht 44-2022

De **VOORZITTER**: Ten aanzien van de Tweede Begrotingswijziging, verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? De heer Deen, PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Een stemverklaring op 8a. Wij vinden elke euro die vanuit-

De **VOORZITTER**: U bedoelt 8b.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dat bedoel ik. Ik zei ‘a’, hè? Ja.

Voorzitter, wij vinden elke euro die vanuit de provincie aan zonnefietspaden wordt besteed geldverspilling, zoals u weet. De kredietverhoging van bijna twee ton bij het deelbesluit één kan onze fractie dan ook niet ondersteunen. Verder zagen we een aantal forse subsidies in de lijst subsidies buiten Uitvoeringsregeling 2022 waar wij moeite mee hebben. Vandaar zijn we ook tegen deelbesluit vijf. Maar, voorzitter, het positieve deel van deze verklaring is dat we, behoudens deze twee deelbesluiten, toch kunnen instemmen met deze wijziging. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Zo niet, dan kunnen we over besluit 8b, Tweede Begrotingswijziging 2022 besluiten met inachtneming van de stemverklaring en de aantekeningen.

En dan vraag ik nu of de vicevoorzitter op mijn plaats zou willen gaan zitten voor het volgende agendapunt, agendapunt 9a, door ons onthamerd. Dat gaat over de burgerparticipatie, de uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland, voordracht 43. Dan geef ik nu het voorzitterschap aan onze vicevoorzitter, mevrouw Van der Waart.

Voorzitter: mevrouw Van der Waart.

9a. Burgerparticipatie; uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland (VD-43).

De **VOORZITTER**: Goed, wij gaan door met agendapunt 9a. De commissaris heeft plaatsgenomen in de bankjes. Ook mooi om te zien.

Aan de orde is nu voordracht 43 van de werkgroep Burgerparticipatie inzake uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland. De uitgangspunten zijn bewust op hoofdlijnen, zodat per traject ruimte is voor maatwerk. Met deze uitgangspunten geeft Noord-Holland aan wat ze belangrijk vindt bij de participatie. En met de werkwijze kunnen de ambities naar de praktijk worden vertaald. De voorzitter van de werkgroep Burgerparticipatie, dat is de heer Leerink. Hij zit hier aan mijn rechterzijde. Hij zal straks ook een aantal vragen van u kunnen beantwoorden. Dan ga ik eens even kijken, want de sprekers die zich hebben aangemeld voor dit agendapunt, dat is natuurlijk als eerste de SP, die ook onthamerd heeft. Mevrouw De Groot is dat. Verder heb ik als sprekers genoteerd: mevrouw Vastenhouw van Forum voor Democratie; mevrouw Kuiper-Kuijpers, CDA; de heer Klein van de ChristenUnie; en mevrouw Kapitein van D66. Akkoord. Dan geef ik graag- En ik zie nog een hand van Statenlid Kostić en van mevrouw Van Soest. Dat is het, denk ik. Goed, dan geef ik graag in eerste termijn het woord aan mevrouw De Groot van de SP. Gaat uw gang.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De participatiewerkgroep heeft veel tijd en aandacht besteed om iets zinnigs over participatie op papier te krijgen. Dat begrijpen en waarderen we. De Omgevingswet stimuleert overheden om tijdig extra aandacht aan participatie te besteden bij vraagstukken over de fysieke leefomgeving. Door de zogenoemde kennisgevings- en motiveringsplicht zijn overheden ook verplicht participatie in te richten. Zo ook de provincie Noord-Holland. De SP vindt dat er een heel goed begin is gemaakt met het formuleren van de uitgangspunten voor participatie. Er moet ruimte zijn voor invloed. Daar is de SP het hartgrondig mee eens. Immers, we gaan als politieke partij zelf met mensen praten om hen te vragen hoe zij allerlei zaken ervaren en hoe het beter kan. Wij nu, in de provincie, gaan actief op zoek naar verschillende kennis en ervaring. Daarbij doen we aantoonbaar ons best om Noord-Hollanders te betrekken voor wie het minder vanzelfsprekend of makkelijk is om mee te doen, zoals jongeren, laaggeletterden en mensen met een migratieachtergrond. Ook daar is de SP het hartgrondig mee eens. Juist het betrekken van deze mensen, de mensen voor wie participatie niet vanzelfsprekend is, vergt begrip, geduld en verdraagzaamheid. Wij moeten hen niet ontmoedigen, maar actief naar hen luisteren en het hen niet voor de voeten werpen als het participeren naar onze maatstaven niet helemaal volgens de regels is, want daarmee worden deze mensen ontmoedigd. Zij zijn juist niet degenen die meedoen aan het nieuwe begrip ‘de participatieparadox’. De SP ziet regelmatig participatietrajecten voorbijkomen en ziet hoe er geworsteld wordt om het goed te doen, maar ziet ook dat het soms weleens helemaal fout gaat.

Nog even over die participatieparadox. Het woord dat in de plaats is gekomen van notoire querulanten. Als we goed te werk gaan en we goed in beeld hebben wie de belanghebbenden bij een bepaalde ontwikkeling zijn, zal het wel meevallen met die participatieparadox. We moeten dan wel actief naar mensen toegaan. We moeten ze actief benaderen. We moeten goed naar ze luisteren. We moeten ook zeg maar zelf uitzoeken of er nog meer participanten zijn dan de mensen van de paradox. Maar we moeten de participanten waaraan we gewend zijn serieus nemen, want ze hebben best wel vaak kennis. En ook zij hebben het recht, kennis en ervaring in te brengen in het participatieproces. Wij moeten ook hen – ik zal maar zeggen: de mannen van de participatieparadox – met geduld, begrip en verdraagzaamheid behandelen. Afijn, ik hoop dat we het allemaal goed uitgelegd hebben.

We hebben een motie, u hebt hem al gezien. Het dictum luidt: besluit alle participanten met begrip, geduld en verdraagzaamheid aan het participatieproces te laten deelnemen. Daarbij vooroordelen over nut en gewenstheid van de bijdrage van participanten vermijden, deze werkwijze niet alleen in Provinciale Staten, maar ook binnen de ambtelijke organisatie en de initiatiefnemers te hanteren. En gaat over tot de orde van de dag.

En wij vinden het eigenlijk best wel fijn als ook dit uitgangspunt kan worden opgenomen. Dank u.

De **VOORZITTER**: Heeft u die motie ook voor ons? Dank u wel. Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging.

Motie 177-19 september 2022
Participatie vergt begrip, geduld en verdraagzaamheid

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
Constaterende dat:

- *Door bijna elke ingreep in hun leefomgeving bij inwoners van Noord-Holland onzekere gevoelens over hun toekomst worden gewekt;*
- *Dit leidt tot onvrede en het idee dat 'de overheid', in casu de provincie Noord-Holland, niet het beste met de inwoners voor heeft;*
- *Dit het wantrouwen in de overheid versterkt;*
- *Provinciale Staten van Noord-Holland door het formuleren van uitgangspunten voor participatie het vertrouwen wil herwinnen en versterken.*
- *Overwegende dat:*
- *De provincie streeft naar een inclusieve en representatieve bijdrage en actief op zoek gaat naar verschillende kennis en ervaring;*
- *De provincie daarbij ook Noord-Hollanders wil betrekken voor wie het minder vanzelfsprekend of makkelijk is om mee te doen;*
- *Een dergelijke interactieve benadering ook participanten oproept van wie de bijdragen niet direct lijken aan te sluiten op het beoogde doel;*
- *Deze participanten niet ontmoedigd mogen worden om desondanks hun bijdrage te leveren;*
- *Daarom ook goed geluisterd moet worden naar deze participanten en ook zij de gelegenheid moeten krijgen mee te doen.*

Besluit:

- *Alle participanten met begrip, geduld en verdraagzaamheid aan het participatieproces te laten deelnemen;*
- *Daarbij vooroordelen over nut en gewenstheid van de bijdragen van participanten te vermijden;*
- *Deze werkwijze niet alleen in Provinciale Staten, maar ook binnen de ambtelijke organisatie en de initiatiefnemers te hanteren.*

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anna de Groot (SP).

De **VOORZITTER**: Dan ga ik graag door met de volgende spreker. Dat is mevrouw Vastenhouw van Forum voor Democratie. Gaat uw gang, mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ja, het vertrouwen is laag. Krantenkoppen volgen elkaar op en een schrijnende conclusie van grote onderzoeksbureaus zoals CBS en SCP. Maar ja, ook de peilingen liegen er niet om. Steun voor gevestigde partijen neemt met rasse schreden af, polarisatie neemt toe en protestacties zijn eerder regel dan uitzondering. Niet alleen door de boeren of de vrijheidslievende mens, maar ook door de huisartsen, zorgpersoneel, vliegtuigpersoneel en zij die een windmolen in hun achtertuin niet zien zitten, et cetera. Nou, dan denk je bij uitgangspunten voor participatie waarschijnlijk 'mooi, Noord-Hollanders mogen participeren'. Maar de uitgangspunten zoals ze nu zijn opgesteld, lijken meer op politieke stemmingmakerij dan een voornemen om Noord-Hollanders daadwerkelijk invloed te geven. En dat zal ik uitleggen. De provincie Noord-Holland geeft namelijk aan participatie belangrijk te vinden en er ook daarom voor te zorgen dat politiek bestuur en de ambtelijke organisatie voldoen aan uitgangspunten bij alle participatie die Noord-Holland mogelijk maakt. Wat valt hier nou op? Dat is het woordje 'politiek' waar het woord 'bestuur' volstaan had. Laten we eens kijken wat onze website van de provincie Noord-Holland over deze definitie zegt: politiek is Provinciale Staten. Maar als politiek Provinciale Staten is, wat is dan het verschil tussen politiek en bestuur? En hoe zit het dan staatsrechtelijk? Wordt met politiek niet normaal gesproken bijvoorbeeld de politieke partijen en hun strijd om de macht en dus om de kiezer bedoelt? Het is in deze nogal vreemd dus dat het bestuur ervoor gaat zorgen dat de politiek voldoet aan uitgangspunten en voorwaarden voor participatie. De overheid gaat toch niet over de politiek? Oftewel over de partijen en hun meningsvorming. Moet zij daar niet juist terughoudend in zijn? Het wordt nog iets merkwaardiger. Onder het kopje 'de rol van de politiek en het bestuur bij participatie' wordt gesteld in punt acht dat na een participatietraject meestal het bestuur of de politiek besluit. Zij schrijft: de verkiezingen zijn het moment om de samenstelling van de volksvertegenwoordiger-Invloed uit te oefenen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, mevrouw Vastenhouw, ik snap u niet helemaal, want wij zijn hier toch bij elkaar als politieke partijen als politiek gekozenen en wij kunnen toch met elkaar uitgangspunten vaststellen over hoe wij dat willen? En daar kunt u het mee eens zijn. Dan kunt u voorstemmen. Of kunt u tegenstemmen. Maar dat staat ons gewoon vrij. Ik snap uw verhaal helemaal niet dat het bestuur ons iets zal opleggen.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ja, nou, ik snap best wel dat u hier nu al een vraag over heeft, want ik heb mijn betoog ook niet nog niet kunnen afmaken. Dus ik denk dat er zo wel wat meer duidelijkheid volgt. Maar waar het in deze om gaat, is dat het Provinciale Staten is, wij met elkaar, die uitgangspunten vaststellen en dus niet de politiek. Dus dat woordje is eigenlijk onzinnig en overbodig, omdat het een hele andere definitie kent, volgens mij.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, ik ga nog even heel aandachtig naar de rest van uw betoog luisteren.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Zoals ik al zei, wordt het wat mij betreft nog merkwaardiger. Onder het kopje 'de rol van de politiek en het bestuur bij participatie' wordt gesteld in punt acht, dat na een participatietraject meestal het bestuur of de politiek besluit. Zij schrijft: de verkiezingen zijn het moment om op de samenstelling van de volksvertegenwoordiger invloed uit te oefenen. Twee opmerkingen hierover. Ten eerste, bestuurlijke beslissingen worden door Gedeputeerde Staten als dagelijks bestuur voorbereid en voorgelegd aan het gekozen algemeen bestuur, Provinciale Staten. Die nemen de besluiten en GS voert die vervolgens uit. De politiek echter neemt geen besluiten, want die bestaat niet in het staatsrecht en is als zodanig geen democratisch instituut of orgaan dat beslissingen neemt. Wellicht zo wat meer verduidelijkt. Ten tweede, wat doet de tweede zin van punt acht dat de verkiezingen het moment zijn om invloed uit te oefenen op de samenstelling van de volksvertegenwoordiger in deze participatienota? Alsof je je ineens in een heel andere discussie bevindt, namelijk over wanneer je invloed mag uitoefenen op de volksvertegenwoordiging. Vermanend of waarschuwend wordt bevolen dat men pas bij de verkiezingen invloed uit mag oefenen. Het lijkt erop dat we zo, het provinciebestuur, hiermee opnieuw het boekje te buiten gaat, want het staat iedere Noord-Hollander op elk moment vrij om invloed uit te oefenen op de samenstelling van de volksvertegenwoordiging. Dat heet participatie en democratie. Nou, als je de kranten leest en de actiegroepen, al dan niet betaald door de overheid, en politieke partijen volgt, maakt de bevolking van dat recht gebruik. Wil de provinciale overheid deze vrijheid, dus ieder moment invloed kunnen uitoefenen, beperken?

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Ik moet u bekennen: ik vind het ook moeilijk om u te volgen. Maar begreep ik nou dat u zegt dat burgers op ieder moment de gelegenheid hebben om de samenstelling van de volksvertegenwoordiging hier te bepalen van de Staten? Pleit u voor verkiezingen van de Staten constant, ieder moment? Niet eens in de vier jaar?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nee. Maar ik denk wel dat de burgers eigenlijk altijd het recht moeten hebben om invloed uit te kunnen oefenen. En als dat leidt tot een wisselende samenstelling, ja, dan is dat zo.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Een wisselende samenstelling van de Provinciale Staten? Of bedoelt u van Gedeputeerde Staten?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nou, dat kan beide.

De **VOORZITTER**: Wilt u graag het debat via de voorzitter voeren? Dank u wel.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Sorry, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Nog een laatste opmerking, mevrouw Kapitein.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Dus, voorzitter, ik begrijp dat Forum pleit voor continu verkiezingen, net wanneer het uitkomt.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nee, FvD pleit voor referenda.

De **VOORZITTER**: Nou, gaat uw gang. De laatste keer dan.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): We hebben hier de Nota Burgerparticipatie aan de orde. Referenda zijn mogelijk. Daar kennen we een Referendumverordening voor. Die is bewust buiten deze memo gehouden en deze uitgangspunten, omdat dat een apart proces is. Bent u het daar niet mee eens?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nee, ik denk dat referenda ook een vorm zijn van participatie. Ik zal u zo dadelijk uitleggen hoe er, ja, eigenlijk wordt getracht om dus de referenda buiten beschouwing te laten. Ik ga dat zo duiden. Ik denk dat het duidelijk voor u wordt.

De **VOORZITTER**: Gaat u door dan.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Dus de vraag was eigenlijk: wil de provinciale overheid dus deze vrijheid – dus op ieder moment invloed kunnen uitoefenen – inperken? Nou, dat heeft dus op zijn minst de schijn tegen, want in de werkwijze worden wij opnieuw vermanend toegesproken. Burgers en partijen zoals SP en Forum voor Democratie, partijen die voor het houden van referenda zijn, worden gewaarschuwd. Net als de Staatscommissie Parlementair Stelsel die immers in haar eindrapport 'Lage drempels, hoge dijken' eind 2018 adviseerde om een correctief bindend referendum in te voeren, wat helaas begin dit jaar is tegengehouden.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ja, voorzitter, de SP is zich er wel terdege van bewust dat het in dit geval niet gaat over referenda, maar om participatie. Wij denken dat de verwarring is ontstaan bij mevrouw Vastenhouw, omdat ze ook niet bij de commissiebespreking aanwezig was. Dus, ja, het is een beetje moeilijk en om op deze manier met participatie om te gaan.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Vastenhouw, u mag daarop reageren en daarna verdergaan met uw betoog.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Bij het bespreekpunt referenda in de commissie Burgerparticipatie ben ik wel degelijk aanwezig geweest. Dus, ja, helaas.

Het heeft op zijn minst dus de schijn tegen, zei ik al. En ik doel hierbij dus op de opmerking: deze werkwijze is er voor participatie bij projecten en programma's; niet voor politieke participatiemiddelen als het referendum. Nou, het laatste deel van die zin – dat is dus wat ik probeer te duiden – behelst een politieke waarschuwing door het provinciebestuur. Die klinkt als een aangekondigd politiek verbod op referenda. Een opmerking bovendien, behalve overbodig, ook geen enkele wettelijke basis heeft. Het is dus, zoals ik mijn betoog opende, politieke stemmingmakerij die het democratisch gekozen provinciebestuur voor alle burgers onwaardig is. We hoeven dat dus helemaal niet mee te nemen. FvD dringt er daarom zo op aan, bij zowel GS als PS, een beter besef van de grenzen van hun macht en van haar wettelijke en staatsrechtelijke bevoegdheden. Anders raakt de democratische staatsrechtelijke machtsbalans hoe langer hoe verder uit het lood.

De **VOORZITTER**: U heeft zo dadelijk nog één minuut, maar eerst zie ik nog een interruptie van mevrouw Kapitein van D66.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Ik begrijp het toch niet. Ik begrijp niet hoe u kunt zeggen dat, als er staat dat het niet over referenda gaat, dat dat een waarschuwing is met allemaal gevolgen en dergelijke, terwijl het gewoon een stuk helderheid van de definitie is, omdat een referendum nog steeds mogelijk is en blijft. Ik begrijp dat niet. Ik weet het niet.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nou ja, stel dat, je kiest ervoor om geen referenda op te nemen in deze uitgangspunten voor burgerparticipatie, dan is het überhaupt al overbodig om daarover te reppen, want dan ga je namelijk schrijven over wat je dan wel beoogt. En deze opmerking is dus in lijn met wat we eerder hier hebben gehoord: kan degelijk worden opgevat als een waarschuwing. Dus volkomen overbodig.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Ja, maar het gaat hier niet over referenda, omdat dat er al is. Daar hoefden we niks meer verder over te zeggen. Hier praten we over burgerparticipatie, waar we van tevoren over willen nadenken in het traject hoe we dat kunnen verbeteren. Of bent u daarop tegen? Zegt u eigenlijk van, nee, het moet alleen uit de inwoners komen, anders is het geen

burgerparticipatie? Zit daar uw pijnpunt? Dat wij niet van tevoren hier met elkaar moeten nadenken over burgerparticipatie?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ik denk dat u Ik denk dat het kwartje is gevallen bij u. Inderdaad. U heeft het hier over burgerparticipatie en niet over referenda. En waarom zou ik dat dan expliciet daarin opnemen, dat het daar dus niet over gaat? Dan gaat u toch spreken over waar het wel om gaat en is het dus toch een soort verkapte waarschuwing?

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Voorzitter, ik hoor hier eigenlijk alleen maar tegenstrijdigheden, dat Forum zichzelf tegen aan te spreken is.

De **VOORZITTER**: Goed, dan ga ik graag door met de volgende spreker bij de interruptiemicrofoon: mevrouw Meerten van VVD.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ja, ik krabde me achter de oren en dat is echt gewoon letterlijk en figuurlijk in deze gang. Mevrouw Vastenhouw, ik ben niet de eerste die hier naar de interruptiemicrofoon gaat en ook niet de eerste die zegt tegen u: hebben we hetzelfde stuk gelezen en hebben we aan hetzelfde stuk gewerkt? Want zover ik begrijp hebben we hier de uitgangspunten en komen we dadelijk toe aan de uitwerking. Dat is ook meerdere malen gezegd. Dus voor mijn gevoel raakt uw betoog kant nog wal. Bent u het daar met mij eens?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nou, nee, ik ben het daar niet mee eens. Voorzitter, volgens mij moeten we twee dingen doen, en dat is ook wat ik geprobeerd heb uiteen te zetten. Maar, ja, wellicht komt het niet allemaal mee. Eén is dus het woordje 'politiek' vervangen voor de daadwerkelijke definitie van wat we bedoelen. Dus de overheid, ofwel het bestuur. En twee is, ofwel niet reppen over referenda of het erin opnemen. Dat is eigenlijk mijn slotwoord. Dus als het aan Forum voor Democratie ligt, passen we dit aan in de uitgangspunten. En als dat aangepast is, dan kunnen we eventueel wel voorstemmen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik ken deze collega toch wel als zeer betrokken bij dit onderwerp. Dus ik wil heel graag weten waar precies in die tien uitgangspunten, waar het vandaag over gaat, wat we vandaag vaststellen, waar precies ziet u: we doen niets met referenda, dat is verboden; of wat u ook allemaal suggereert.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Even kijken, hoor. Deze werkwijze is voor participatie bij projecten en programma's. Dus daar staat dan bij: niet voor politieke participatiemiddelen als het referendum. En dan zou ik even moeten kijken waar dat precies staat. Ik denk rond punt acht. Maar daar kan ik zo nog even op terugkomen als u daar nieuwsgierig naar bent.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, ik zou inderdaad benoemd willen hebben in welke van de tien punten het staat. Voorlopig is dit voldoende. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Daar komt u dan wellicht zo nog op terug, wellicht in een interruptie. Daar nodig ik u dan toe uit. U heeft nog een Interruptie van de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik zou het graag nog ietsje concreter willen maken. Kunt u dan ook voorstellen doen wat u dan precies veranderd wilt hebben? Want het is natuurlijk inderdaad ongelukkig dat u daar niet bij bent geweest. Volgens mij ligt er een behoorlijk gedragen voorstel. Dus als u concrete voorstellen hebt, horen we het graag.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Ja, dus de twee concrete voorstellen zijn- Overigens zijn er meerdere bijeenkomsten geweest en ben ik er volgens mij bij één niet bij geweest. Maar dat mag u zo hier zo brengen als u dat leuk vindt. Het gaat erom dat we dus het woordje 'de politiek', dat we dat veranderen voor 'het bestuur'. Dus zoals ik net al zei – ik ga het nog een keer herhalen – of het bestuur of de provincie. Dat is veel passender. De politiek is namelijk niet de provincie. En ik denk ook dat we dus de opmerking over referenda ofwel moeten weglaten of op een andere manier naar moeten gaan kijken en het wel erin voegen, omdat het anders heel erg verwarrend wordt voor de burgers, omdat het referendum wel degelijk een vorm is van invloed uitoefenen op de politiek en dus ook als een vorm van participatie kan worden verstaan.

De **VOORZITTER**: Ja, want, mevrouw Vastenhouw, om verwarring te voorkomen: u doet twee voorstellen. Heeft u dat ook in een amendement vervat?

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nee, ik dacht dat een toezegging voldoende zou zijn. Volgens mij hoeft het allemaal niet zo moeilijk te zijn.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik nu naar de heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, als je een besluit wilt veranderen, dan moet je een amendement indienen. Maar ik kan het woord 'referendum' ook niet vinden. Dus ik zoek ook gewoon naar wat u dan concreet precies wil. En dan had het fijn geweest als u dan een amendement had, hier op tafel had gelegd. Dan hadden we ernaar kunnen kijken. Dan hadden we er met elkaar over kunnen debatteren of dat zinvol was of niet. Maar het is nu wel een beetje mosterd na de maaltijd, voelt het.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Nou, een goed idee. We zullen een amendement indienen.

De **VOORZITTER**: Goed, dat zien we dan wellicht zo. Dan bent u, denk ik, aan het eind van uw bijdrage. Dank u wel. Dan ga ik graag door met de volgende spreker. En ik zou graag aan de zaal willen vragen om de orde te handhaven. De volgende spreker, dat is mevrouw Kuiper-Kuijpers van het CDA voor uw eerste termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Ik probeer nog even te bevatten, voorzitter, wat er net allemaal passeerde, maar misschien lukt me dat op een later tijdstip.

Voorzitter, we hebben als CDA ook meegedaan met het formuleren van de uitgangspunten voor burgerparticipatie. Met vele fracties hebben we ons ingezet om deze uitgangspunten goed en helder te formuleren, zodat duidelijk wordt wat de ambities zijn van de provincie Noord-Holland en waar dat op is gestoeld. En dan, zoals de voorzitter van de werkgroep Burgerparticipatie, de heer Leerink, heeft aangegeven in de commissie EFB: door het vaststellen van deze uitgangspunten ligt nu voor het eerst in één document vast en kunnen ook onze inwoners zien wat onze insteek is bij burgerparticipatie. Het wat, de ambities, komen hiermee vast te staan. En de werkgroep gaat verder met het invullen van het hoe: welke instrumenten komen daarbij kijken? En wat betreft de motie van de SP: het CDA kan zich daarin niet vinden. Door de SP wordt geconstateerd dat bijna elke ingreep in hun leefomgeving bij onze inwoners tot onvrede leidt en daarmee tot het idee dat de provincie Noord-Holland niet het beste met de inwoners voorheeft. Als ik dat lees, voorzitter, dan denk ik: wat hebben we hier dan de afgelopen drie-en-een-half jaar met elkaar zitten doen? We hebben als PS ingestemd met bijvoorbeeld infrastructurele werken om onze wegen en fietspaden veiliger te krijgen. We hebben ingestemd met plannen om de natuur in Noord-Holland te versterken. We hebben ingestemd met plannen om bedrijven en de culturele sector door de coronacrisis heen te helpen, om maar zo maar eens wat te noemen. En dat zou alleen maar geleid hebben tot de gedachten bij inwoners dat wij niet het beste met hen voorhebben. Volgens mij, voorzitter, doen we onszelf hiermee te kort, want we zitten hier nou juist om het beste te doen voor onze inwoners. En natuurlijk zijn er verschillen in wat dat zou moeten zijn, maar dat hoort bij het publieke domein, waarbij gekozen volksvertegenwoordigers de inzichten van hun politieke partijen naar voren brengen. En vervolgens, voorzitter, het feit dat de SP zich genoodzaakt voelt om een motie in te dienen met het dictum dat alle participanten met begrip, geduld en verdraagzaamheid aan het participatieproces te laten deelnemen en vooroordelen over nut en gewenstheid van bijdrage te vermijden, leidt bij mij niet anders dan tot de gedachte dat de SP blijkbaar vindt dat dit nu niet zo zou zijn. Wij delen dit niet. Wij zien gedeputeerden die zich inspannen om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij de besluitvorming.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ja, voorzitter, eerst nog over de onvrede van de Noord-Hollanders en de Nederlanders in het algemeen: mensen vinden nou een keer dat ze niet genoeg betrokken worden bij de politiek en keren daarom de politiek de rug toe. Dat moeten wij zien te veranderen. Wij moeten het zien te veranderen. We moeten ervoor zorgen dat mensen mee kunnen doen en zodoende ook weer ons als politiek een warm hart gaan toedragen in plaats van de rug toe te keren. U hebt het zelf gezien bij de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen onlangs en bij de Statenverkiezingen, nou, meer dan drie jaar geleden.

De **VOORZITTER**: Komt u tot een punt, alstublieft.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Punt. En dan ga ik zo nog een keer.

De **VOORZITTER**: Ik heb geen vraag gehoord, maar dat hoeft ook niet per se. Gaat uw gang.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Ja, voorzitter, als ik daar een reactie op mag geven. Het gaat mij om de stelligheid waarmee u dit als een feit presenteert. En natuurlijk zijn er mensen die ontevreden zijn en natuurlijk zal er een groep mensen andere dingen willen. Maar om nu te zeggen dat alles wat wij hier in dit huis doen of wat wij met zijn allen proberen te bereiken bij iedere Noord-Hollander sowieso tot een onvrede leidt, daarmee vind ik dat u onszelf, de ambtelijke organisatie, echt tekortdoet. Het is ook niet gestaafd. Het is een stelling die u als feit poneert en daar heb ik gewoon moeite mee.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik heb de stellige overtuiging dat mevrouw Kuipers zomaar zelf de feiten omdraait, want ook het CDA is wanhopig op zoek naar mensen die hen steunen. Wij zijn trouwens allemaal op zoek naar mensen die de politiek nog steunen. Ik bedoel, de verkiezingsuitslag is niet voor niks zo laag. Dus om mensen weer aan onze zijde te krijgen, om mensen begrip te laten krijgen voor de veranderingen die hen overkomen, is het noodzaak dat wij ook alle mensen met begrip en vertrouwen tegemoet treden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Kuipers, u mag hierop reageren en dan gaan we daarna naar de volgende spreker.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Ja, voorzitter, ik herhaal net mijn vorige reactie. Maar wat me tegen de borst stuit, is de absoluutheid daarvan. Ik vind een genuanceerde opvatting hierover meer bij het CDA passen dan door bij alle inwoners te zetten, bij vrijwel alles wat wij doen, dat het altijd tot onvrede leidt. En die stelligheid, daar kan ik moeilijk een handtekening onder zetten.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het hele debat draait nu om iets wat in de constateringen of overwegingen staat en daar kunnen we altijd van mening over verschillen, maar volgens mij zijn wij altijd zo dat we kijken naar wat er eigenlijk besloten wordt. Dus misschien is het een idee dat, als de SP die eerste constatering nuanceert of weghaalt, is het CDA dan bereid om even goed te kijken naar het besluit? En dan vanuit de gedachte dat het niet altijd gaat om kritiek richting GS, maar dat we bepaalde punten – want we zijn nu eenmaal bezig met burgerparticipatie – dat we bepaalde punten extra benadrukken, dat de SP dat wil doen, extra benadrukken, dat dit belangrijk is. Want wij lezen die motie op die manier.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Helder zoals u de motie leest. Ik heb hem a contrario gelezen. Het feit dat je je genoodzaakt voelt om een motie in te dienen waarin je feitelijk zegt van, we willen dat er oog is voor de mensen die bezig zijn met het participatieproces, ja, weet u, dan denk ik van, het geeft aan dat men eigenlijk dan vindt dat men nu niet tevreden daarover is. Alsof onze gedeputeerde, onze commissaris, ons ambtelijk apparaat- Ja, als u hem a contrario leest van, u voelt zich genoodzaakt om daar nu een uitspraak over te vragen en door die uitspraak ziet opeens iedereen het licht en gaat men zo acteren. En mijn stelling is, er wordt gewoon al met heel veel begrip en met heel veel belangstelling en ook met de oprechte intenties om ook bij mensen, die het er niet mee eens zijn of mensen die iets anders willen, om daarnaar te luisteren. Nou, ik meen dat onze gedeputeerden en onze ambtelijk apparaat en ook zoals wij hier allen hier zijn, dat we daar al aan voldoen. En ja, dan kan je zeggen, dan is dit een steuntje in de rug. Maar, ja, zo kwam het bij mij althans niet over.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, nog even voor de duidelijkheid. Ik begrijp dat het CDA dat in eerste instantie wat negatief heeft gelezen. Ik kan dat ook begrijpen. Maar als de SP het eerste punt waar u over valt ook weghaalt in die constateringen en u nu weet dat u het positief kan lezen – misschien kan SP dat ook bevestigen – is het CDA bereid om straks even na te denken om toch dat advies over de motie te herzien?

De **VOORZITTER**: Volgens mij is dit een herhaling van de vraag. U mag daar opnieuw op reageren.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Ja, weet u, ik denk altijd denk van tevoren na zoals je je moties formuleert, want uiteindelijk is dat wat op papier staat. Ja, precies, hè, En wij lezen hem zo. En ja, ik heb er altijd moeite mee om dan te zeggen: we zijn het ermee eens, maar we hebben het eigenlijk zo en zo gelezen. En vandaar-

De **VOORZITTER**: Gaat u door met uw betoog dan.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Voorzitter, eigenlijk was ik aan het einde van mijn betoog, want, ja, u krijgt misschien nu de indruk dat wij vinden dat alles perfect gaat en dat er nooit iets fout gaat. En dat zeggen we helemaal niet, want dat gaat niet perfect en natuurlijk gaan er dingen fout. En ook wij vinden dat er bij sommige onderwerpen wel beter nog naar inwoners kan worden geluisterd, zoals bijvoorbeeld bij woningbouw of bij de realisatie van het NNN. En voor mij is het met name een aansporing om, als we straks naar die instrumenten gaan kijken, dat we ook goed gaan kijken welke instrumenten bij welke situaties goed toepasselijk zijn, zodat we ook de participatie, zoals we die ambiëren, ten volle benutten. En dat was mijn inbreng op de SP.

De **VOORZITTER**: De volgende spreker is de heer Klein van de ChristenUnie. Meneer Klein, neemt u plaats. Aan u het woord.

De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn eigenlijk heel tevreden over het resultaat wat voorligt. Het resultaat, de uitgangspunten, geproduceerd door een werkgroep van zowel de Staten als de ambtelijke organisatie. Het is heel belangrijk dat we vandaag deze uitgangspunten vaststellen, want we spreken hiermee ten eerste uit dat we het waardevol en belangrijk vinden om inwoners intensiever te betrekken bij besluitvorming en leggen vast wat daarvoor belangrijk is. De ChristenUnie ziet er vooral naar uit dat we nu daadwerkelijk aan de slag gaan met innovatieve vormen van burgerparticipatie. Er ligt al een initiatiefvoorstel van de ChristenUnie voor een burgerpeiling over duurzame energie klaar. Dus wellicht is dat een optie. Het is heel belangrijk dat we bij de participatie niet alleen mensen betrekken die zelf makkelijk de weg naar het provinciehuis kunnen vinden, maar ook mensen van wie de politiek verder af staat, zoals jongeren, laaggeletterden mensen met een migratieachtergrond. Het is heel goed dat dat nu expliciet een van onze uitgangspunten is.

En dan noemt de SP ook een aantal punten die belangrijk zijn. We zijn het van harte eens met die punten, maar we vinden ze zo vanzelfsprekend dat het ons niet van toegevoegde waarde lijkt om die op te nemen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ja, was het maar zo dat het daadwerkelijk zo vanzelfsprekend is. Het gebeurt heel regelmatig dat mensen zich in participatietrajecten niet gehoord voelen. Het gaat er natuurlijk niet om dat je je zin krijgt. Het gaat erom dat mensen serieus naar je luisteren en serieus ingaan op je opmerking. En dan ook de opmerkingen – misschien zijn ze soms op dat punt niet helemaal terecht – wel ter harte nemen. Daar gaat het om. Daar gaat het ook in deze motie om.

De heer **KLEIN** (CU): Nogmaals, ik ben het van harte eens met die punten, maar als je kijkt naar de toon en de achtergrond van dit document wat we vaststellen, dan is dat precies de toon die het uitstraalt. We doen participatie niet voor de vorm. We doen het omdat we mensen serieus nemen, omdat we denken dat onze beslissingen beter worden als we daar een diversiteit van mensen bij betrekken. Dat gaan we doen. En dat is ook de insteek van iedereen. Ook de zin die we eerder in de commissie hebben besproken, die had dat als achtergrond: dat je nog steeds mensen serieus neemt, maar wel aandacht moet hebben met hoe je om kunt gaan met veel tijd wat het kost. Dus wat mij betreft zit er geen toegevoegde waarde in uw motie. Dank u.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Kapitein van D66, u bent de volgende spreker voor de eerste termijn. Gaat u gang.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): D66 is zeer te spreken over de uitgangspunten die nu voorliggen en het proces dat wij gevolgd hebben om te komen tot deze uitgangspunten. Een zeer belangrijk traject voor D66 om onze provinciale democratie te verrijken en te versterken. Burgerparticipatie lijkt gemakkelijker dan dat het is. Zorgvuldige processen zijn essentieel en fouten kunnen onbedoeld tot grote weerstand leiden. Dit was ook te zien in onze commissie EFB. De SP wees terecht op een zinsnede in de stukken voor de ambtelijke organisatie die niet handig waren. Dank aan GS voor de snelle correctie die hierop heeft plaatsgevonden. Een mooi voorbeeld van leren en evalueren en daar echt wat mee gaan doen. Maar om nu vervolgens alsnog de aanvullende motie van de SP aan te nemen, dat vinden wij verwarrend en overbodig. Wij zijn het qua beeld helemaal eens met het CDA en met de ChristenUnie, wat zij hier net over hebben gezegd. Maar we moeten wel zeggen dat in het dictum zelf, er staat niet heel veel waar wij op

tegen zijn. Er staat niet echt iets fouts in. Alleen, het voegt niets toe aan de uitgangspunten die we met elkaar hebben geformuleerd. En het maakt ons proces van burgerparticipatie alleen nog wat ingewikkelder, omdat we dan ook een extra toets moeten uitvoeren die eigenlijk geen toegevoegde waarden oplevert. En dat is de reden waarom we deze motie niet steunen.

Er kwam net ook even aan de orde van, kan het altijd beter, doen we het nu altijd goed? Wij denken dat we nu met de beste intenties al een heleboel dingen doen en goed doen, zoals het CDA ook heeft aangegeven. Maar ja, het kan altijd beter. En dat is waarom uitgangspunt tien er ook aan toegevoegd is: we moeten blijven leren en evalueren. Dat is een heel belangrijk uitgangspunt. Maar voor nu denken wij dat hier een heel goed document, gedragen door vele politieke partijen hier, ligt. Dat was het.

De **VOORZITTER**: Ik nodig graag uit naar voren Statenlid Kostić namens Partij voor de Dieren. En daarna gaan we naar mevrouw Van Soest. Eerst Statenlid Kostić. Gaat uw gang.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Toch een interessante discussie. Burgerparticipatie zorgt dat verschillende perspectieven, kennis en creativiteit snel op tafel komen. En dat maakt dat besluiten – dat hebben we ook wel hier intern gezien – en onze democratie sterker worden. We hebben als werkgroep inderdaad, en uiteindelijk ook als commissie en hopelijk straks als PS, tien uitgangspunten geformuleerd die heel breed zijn en in die breedte bieden ze voldoende houvast. Maar waar we nog op zoek naar zijn en waar we met zijn allen nog gaan werken in die werkgroep en uiteindelijk ook met PS, is die uitvoering in praktijk, want daar zijn inderdaad nog vragen bij te stellen. Daar gaan we samen aan werken. Ik heb gezien dat iedereen in die werkgroep heel open staat voor nieuwe kennis, er goed geluisterd wordt naar experts en iedereen toch ook een beetje je eigen politieke lijn durft te verlaten hier en daar om gewoon echt open te staan voor nieuwe ontwikkelingen. Dat vind ik fijn. Ik hoop dat we dat kunnen doorzetten. De eerstvolgende stap is te kijken naar die verschillende instrumenten van de burgerparticipatie, zoals burgerberaad, wat nu door heel veel mensen wordt gesteund en als een interessant experiment wordt gezien. We gaan kijken hoe we dat verder oppakken. En laten we elkaar vooral verder scherp houden in het hele proces. Dat heeft de SP vind ik ook heel goed gedaan inderdaad. Ik zou zeggen: blijf dat ook vooral doen. Maar ook Forum voor Democratie: wees aanwezig elke keer in de commissie; zorg ervoor dat je je amendementen klaar hebt als echt één van die tien uitgangspunten nu bijvoorbeeld je niet zinnen, want dan is iedereen hier bereid om erover mee te denken. En ja, wat ons betreft – in de commissie hebben we dit ook al gezegd – als het gaat om de uitwerking: in de uitgangspunten gaat het over belanghebbende en betrekken van belanghebbenden. Dat moet wat ons betreft zo breed mogelijk natuurlijk worden ingevuld, want wie bepaalt wie belanghebbenden zijn? En daarbij vragen we extra aandacht voor de belanghebbenden die geen eigen stem hebben in de politiek. Dat zijn de dieren en de toekomstige generaties. We hebben hier miljoenen dierlijke inwoners, waarvan het leven wordt geraakt door ons beleid. Dan is het alleen maar vanzelfsprekend dat je daarover nadenkt. Over hoe betrek je dat nou, hoe neem je dat nou mee, ook in die participatie? Dus ik verheug me op verdere samenwerking en nog een betere invulling. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest, komt u naar voren. Mevrouw Van Soest van Partij van de Ouderen voor de eerste termijn. De laatste spreker in de eerste termijn. Gaat uw gang, mevrouw Van Soest?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Voorzitter, wij vinden het een mooi stuk en fijn dat participatie van bewoners nu eindelijk aandacht krijgt. Maar een zorgenkindje van 50PLUS/Partij van de Ouderen is hier het onderdeel communicatie. In deze tijd waar mensen op allerlei wijzen proberen te bezuinigen om de torenhoge inflatie van dertien procent nog enigszins het hoofd te bieden, wordt vaak de krant de deur uitgedaan. Door de nee-nee-stickers of geen stickers op de brievenbussen wordt de bezorging van de lokale krant ook geblokkeerd. Misschien is het mogelijk dat wij de lokale kranten toch weer een beetje gaan subsidiëren of ondersteunen. Het zijn alleen maar aanbevelingen die ik doe.

Om mensen zo goed en zorgvuldig te bereiken om ze te laten weten dat ze kunnen participeren, moet er dus ook een goed doordacht plan komen. Die zien wij als 50PLUS/Partij van de Ouderen dan ook graag tegemoet. Tevens hameren wij erop in zijn algemeenheid om geen inspraakperiode in de vakantieperiode te plannen, want vaak gebeurt het dat het in de vakantie wordt gepland en dan missen we weer zoveel. Of, als het niet anders kan, de inspraakperiode te verlengen, gelijk aan de lengte van de vakantie. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn vanuit de Staten. Ik denk niet dat een schorsing nodig is. Ik kijk even naar de heer Leerink, want hem geef ik dadelijk als eerste het woord en daarna de commissaris van de Koning voor de beantwoording en ook aan u de reactie op de motie. Maar eerst graag dus de voorzitter van de werkgroep Burgerparticipatie, de heer Leerink. Gaat uw gang.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dank voor alle reacties. Voor een deel overigens ook door de mensen die ook in de commissie zaten. Dat maakt het misschien wel extra leuk, want jullie kunnen het nog, en misschien wat beter, vertellen dan ik dat kan. We hebben met elkaar gewerkt aan deze uitgangspunten, deze tien uitgangspunten. We hebben – dat zei ik ook in de commissie al – alle zinnen drie keer door de molen gehaald en ieder woord tegen het licht gehouden en uiteindelijk zijn we hier met elkaar op uitgekomen. Belangrijk wat ons betreft, die uitgangspunten, omdat ze – het is al net al even genoemd – burgers houvast bieden – waar staat die provincie nou eigenlijk voor; wat mogen we verwachten als het gaat om participatie – het biedt het bestuur en de ambtenarij houvast – waar moeten we nou rekening mee houden als we ons participatietraject gaan inrichten – en het biedt ook ons als volksvertegenwoordigers houvast als het gaat om onze controlerende taak – hoe mogen we straks- Die uitgangspunten helpen erbij om te kijken: is het participatietraject ook zo ingericht als we met elkaar in de uitgangspunten hebben afgesproken. Dus dat is een winst, denk ik, als we dit allemaal op goede manier met elkaar doen en een hele stap vooruit. Zijn we er dan? Nee. Dat is terecht door een groot aantal van jullie al gezegd. Want we hebben afgesproken: we gaan eerst met elkaar vaststellen, het wat – en dat zijn deze uitgangspunten – en vervolgens gaan we nog met elkaar nadenken over het hoe: hoe gaan we dat precies doen? En de eerste bijeenkomst is 26 september, als we met elkaar verder nadenken over de instrumenten die je daar eventueel voor zou kunnen inzetten. Wat zijn daar de voordelen van? De nadelen? Op welk moment? En dan komt alles wellicht ook weer langs en dat leidt nog weer tot een advies richting het presidium daarover. Het is vervolgens weer aan u, aan de politiek zeg ik maar even, om er iets mee te doen. Dank dus voor alle woorden en steun. We zijn onderweg en we zijn er nog niet, maar we gaan vrolijk door.

Een paar opmerkingen die zijn gemaakt. Allereerst de SP met de motie die is ingediend. Ook ik herken daar heel veel in van punten die we denk ik met elkaar allemaal erg belangrijk vinden. Ik denk dat dat ook punten zijn die in de commissie, zoals we met elkaar bezig geweest zijn, ja, uitgangspunt geweest zijn. Ik heb zelf de indruk dat als je naar de uitgangspunten kijkt, dat die met- Ja, ik zie daar bijna zal ik maar zeggen uw aandachtspunten doorheen. Dus ik denk, als ik in het vak hiernaast mij had gezeten en ik was een gedeputeerde geweest, dan had ik nu twee dingen kunnen doen. Ik had kunnen zeggen, ja, volgens mij is het overbodig. Of ik had kunnen zeggen, het is een steun in de rug. Dat zijn meestal de twee smaken die er daar zijn al naar gelang je pet op dat moment staat. Ik ben geen gedeputeerde. Ik laat die afweging aan u. Maar ik heb zelf de indruk dat als je kijkt naar wat er hier nu ligt aan uitgangspunten zal ik maar zeggen, dat de intenties waarmee we dat gedaan hebben en datgene wat we willen bereiken, niet heel veel afwijken van hetgeen wat u terecht in uw motie aanhaalt als het gaat om een aantal zorgpunten. Want – laat ik dat dan nog een keer wel expliciet zeggen – wij vinden het nadrukkelijk belangrijk dat we iedereen in Noord-Holland zo goed mogelijk betrekken bij de zaken die we als provincie doen. Zowel de mensen die de weg wel weten te vinden en misschien tien keer meedoen aan het participatietraject, als juist ook de andere mensen voor wie die besluitvorming even belangrijk is, maar die we op wat voor manier, om wat voor reden dan ook, nu niet weten te bereiken. Het is voor ons belangrijk dat we iedereen bereiken; niemand uitgezonderd. En daar gaan we ons best voor doen.

Voorzitter, als het gaat om Forum voor Democratie, vind ik lastig om daarop te antwoorden, zeker daar waar het filosofische beschouwingen betreft over ons democratisch stelsel, zal ik maar zeggen, hoe dat nou precies- Ja, dat is niet aan ons. Althans, niet aan mij. Wij hebben geprobeerd om te kijken, uitgaande van de situatie zoals we hier met elkaar werken, hoe je op een zo goed mogelijke manier participatie vormgeeft. Als het gaat om het concrete voorstel wat gedaan werd van, je zou 'de politiek' moeten vervangen door 'het bestuur' of 'de provincie', ja, ik denk niet dat dat terecht is, want dat zijn twee verschillende dingen. Wij zijn allemaal als volksvertegenwoordiger gekozen en maken deel uit van een politieke partij. Dus op het moment dat een participatietraject heeft plaatsgevonden, nemen we alles wat daaruit naar voren komt mee in onze politieke fracties. We maken een afweging. Vervolgens komen wij hier in Provinciale Staten en gaan we met elkaar het politieke debat aan. En dat leidt tot een besluit waar ook het bestuur zal ik maar zeggen voor de rest mee aan het werk gaat. Dus volgens mij staat het correct geformuleerd en dat onderscheid zou je dus niet moeten maken en voegt dat niks toe. En daar

waar het het referendum betreft: ik kan niet zo snel vinden waar nou in die uitgangspunten over het referendum gesproken wordt. Er wordt geen enkel instrument besproken. Ik kom terug op mijn allereerste opmerking: wij hebben ons geconcentreerd op het wat en gaan vervolgens naar denken met elkaar over het hoe, waarbij opgemerkt dat we over het referendum ook nog eens een keer een apart trajectje hebben lopen met elkaar. Zo is het gegaan.

Dan zijn er nog voor de rest een aantal mensen die vooral ondersteunende opmerkingen hebben gemaakt en hebben aangegeven wat voor hun dan nog een keer belangrijk is in de uitgangspunten die we met elkaar hebben vastgesteld. Dank daarvoor. Ook ik kijk uit naar het vervolgtraject.

Mevrouw Van Soest heeft nog terecht gevraagd om speciale aandacht voor de communicatie. Nou, dat lijkt me een goed punt van aandacht, wat we ook zeker mee zullen nemen in het vervolg.

Al met al zou ik zeggen: mooie eerste stap. Moedig voorwaarts.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik graag ook nog het woord aan de commissaris van de Koning, de heer Van Dijk, om te reageren op het hetgeen gezegd is en ook voor de advisering op de motie, de ingediende motie. Commissaris Van Dijk, gaat uw gang.

Commissaris **VAN DIJK**: Ik vond het even wat verwarrend. Ik denk dat mevrouw Vastenhouw gelijk had toen ze zei dat ze bij de commissie, de werkgroep moet ik zeggen, altijd aanwezig is geweest, nagenoeg altijd, maar niet bij de commissie EFB. En volgens mij was de SP niet bij de werkgroep aangesloten, maar wel bij de commissie. En daar zit precies ook, denk ik, de angel die wringt. Ik denk dat de voorzitter van de werkgroep dat goed heeft uitgelegd. Het woord referendum staat niet in het stuk, maar ik had ook graag misschien wat meer van de opmerkingen van mevrouw Vastenhouw tijdens die werkgroep dan willen horen, want ik was juist heel trots op het feit dat er zo'n brede vertegenwoordiging van uw Staten aan die werkgroep heeft deelgenomen. We hebben tot, nou, eigenlijk wel zeer grote diepgang ieder woord gewogen. Ik sluit daarbij aan bij de beantwoording, zoals juist door de voorzitter gedaan.

Dat brengt mij op de motie van de SP. Ik ben wel onderdeel van het college, ook van GS, en het is een overbodige motie. Want als je in die werkgroep ook de discussies hoe een en ander tot stand is gekomen, hebt beluisterd en aan deel hebt genomen, dan sluit ik me geheel aan bij de conclusie van de voorzitter van de werkgroep. En dat betekent dus dat die echt overbodig is. En dat we, kijkend naar hoe zich dat nu ontvouwd in de werkwijze voor onze ambtenaren, dan ziet u dat daar heel breed ook een set aan vragen is ontwikkeld. Die is dynamisch. Die zal zeker niet stoppen. En waarbij het wat en waarom we willen participeren een heel belangrijk aandeel krijgt en ook dat iedereen kan mee participeren, omdat het proces van luisteren, praten en beslissen uiteindelijk een proces is waarbij we onze inwoners willen betrekken. Daarbij geef ik dus aan dat wat mij betreft het een overbodige motie is en die voegt dus niks toe.

En ten aanzien van de opmerkingen van mevrouw Vastenhouw, ja, ben ik eigenlijk een beetje de draad kwijtgeraakt, omdat het eigenlijk opmerkingen zijn die wellicht in de werkgroep hadden moeten worden geplaatst, maar in ieder geval nu een indruk wekken dat dit stuk over iets gaat waar het niet over gaat, want – precies wat de voorzitter zei – de instrumenten die voortkomen uit de uitgangspunten van participatie in de provincie Noord-Holland zullen nog nader worden besproken en zullen nader worden uitgewerkt.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze beantwoording. Dan is natuurlijk de vraag aan de Staten of er behoefte is aan een tweede termijn. Ja, dat is het geval. Dan ga ik weer dezelfde volgorde hanteren. Dus als eerste komt dan mevrouw De Groot aan de beurt, van de SP. Gaat uw gang.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Nou, voorzitter, het is niet een echte eerste termijn, maar ik heb begrepen dat de inhoud van onze motie goed is aangekomen bij de werkgroep, zowel bij het bestuur en dat onze zorgen, die wij met uw gedeeld hebben, nu in elk geval onder de aandacht zijn en onder de aandacht blijven. En daarom houden wij onze motie aan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dus de motie wordt aangehouden. Nummer 177 was dat. Ja. Dus die is aangehouden.

Is er vanuit een andere partijen nog behoefte aan een tweede termijn? Ja, meneer Dessing van Forum voor Democratie. Mevrouw Vastenhouw is niet meer aanwezig. Dus u spreekt nu namens Forum in tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel en ook dank aan de Staten voor de flexibiliteit en excuus voor de verwarring in de speech. En ik probeer om een beetje wat orde terug te krijgen in onze bijdrage. Dus wat ik wat ik eigenlijk zou willen zeggen- Want er werd verzocht ook om, omdat we eigenlijk dus eerder die bijdrage hadden moeten doen en ook die inhoudelijke wijziging via een amendement hadden moeten indienen- Excuses dat we dat niet hebben gedaan. Ik ga dat alsnog doen. Op dit moment wordt het amendement nog verwerkt. Maar ik wil u wel graag het amendement voorlezen wat we doen, omdat we daarmee eigenlijk een duiding geven van wat onze bedoeling was. Namelijk om dit verhaal net iets meer te depolitiseren. En dan gaat het om de uitgangspunten van punt acht, de eerste zin. Daar staat 'na een participatietraject besluit meestal het bestuur of de politiek'; het is net al genoemd. Onze suggestie zou zijn om die zin te vervangen door 'na een participatietraject besluit meestal GS of PS'. Dan haal je het politieke uit het verhaal en dan hou je de context van die inderdaad zorgvuldig gewogen woorden, die in de Commissie zijn afgestemd en waar ik ook een van de bijeenkomsten heb vervangen en waar ik mevrouw Vastenhouw heb vervangen. Dus ik ben daarbij aanwezig geweest. Dus dat zou ons voorstel zijn.

En dan nog even over instrumenten. Gehoord de beraadslaging kan ik u deze PS en ook de voorzitter alleen maar gelijk geven dat die instrumenten inderdaad niet worden benoemd. Dus op dat punt zullen we verder geen amendement indienen. Tot zover deze bijdrage. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik heb nog een vraag aan u, want u zegt, wij zullen die amendementen nog wel indienen. Dat dient dan tijdens de beraadslaging van dit punt te gebeuren. U kunt een schorsing verzoeken om dat voor elkaar te krijgen. Doet u dat bij deze? Vijf minuten?

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dan zou ik graag vijf minuten willen. Even checken of de printer al werkt zo.

De **VOORZITTER**: Dat is goed. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel voor de flexibiliteit.

Schorsing 14.54 tot 15.05 uur.

De **VOORZITTER**: Goed, ik heropen de vergadering. Wij zijn aanbeland bij agendapunt 8a. We hebben het over burgerparticipatie, de uitgangspunten, geformuleerd door de werkgroep. Wij zijn even geschorst tijdens de spreektijd van Forum van de heer Dessing, zodat hij de gelegenheid had een amendement op te stellen. Meneer Dessing, dat mag u voorlezen. Gaat uw gang.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Nogmaals, dank voor de coulance. Amendement. Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 19 september 2022 ter behandeling van het Statenstuk Uitgangspunten voor participatie van de provincie Noord-Holland inzake ontwerpbesluit 43-2022. Besluiten in bovengenoemde regeling, verordening, ontwerpbesluit één bij uitgangspunt 8 bij de eerste zin: daarom zorgen politiek bestuur en ambtelijke organisatie ervoor dat zij voldoen aan de- Ik zie dat hier een fout is gemaakt. Ach, nee. Excuus. Dit is compleet fout gegaan.

De **VOORZITTER**: Zullen we voor twee minuten nog schorsen? Ja, ik denk dat we dat even moeten doen. Wij gaan heel kort schorsen. Dus blijft u vooral zitten. Ik schors voor twee minuten.

Schorsing 15.06 tot 15.07 uur.

De **VOORZITTER**: Meneer Dessing, wacht u even? Want ik heropen dan de vergadering weer. Dus neemt u allen plaats. Agendapunt 8a en de heer Dessing van Forum is aan het woord in tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer **DESSING** (FvD): Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 19 september ter behandeling van Statenstuk Uitgangspunten voor participatie in de provincie Noord-Holland. En dan gaat het inderdaad over de voordracht zelf, die dan geamendeerd moeten worden. Besluiten in bovengenoemde regeling bij punt twee de zin: 'daarom zorgen politiek bestuur en ambtelijke organisatie ervoor dat zij voldoen aan de volgende uitgangspunten bij alle participatie die Noord-Holland mogelijk maakt' te vervangen door 'daarom zorgen GS en PS ervoor dat zij voldoen aan de volgende uitgangspunten bij alle participatie die Noord-Holland mogelijk maakt'. En dat was hem.

De **VOORZITTER**: Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Dat was ook het einde van uw bijdrage in tweede termijn.

Amendement 59-19 september 2022
Wijziging politiek en bestuur in GS en PS

Voorstel tot wijziging van de Voordracht Burgerparticipatie, door de voorzitter naar de vorm geschikt bevonden om daarin direct te worden opgenomen.

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 19 september 2022 ter behandeling van statenstuk Uitgangspunten voor participatie van de provincie Noord-Holland, inzake ontwerpbesluit 43-2022
Besluiten
In bovengenoemde regeling/verordening/ontwerpbesluit
1. bij punt 2, de zin
"Daarom zorgen politiek, bestuur en ambtelijke organisatie ervoor dat zij voldoen aan de volgende uitgangspunten bij alle participatie die Noord-Holland mogelijk maakt"
Te vervangen door:
Daarom zorgen GS en PS ervoor dat zij voldoen aan de volgende uitgangspunten bij alle participatie die Noord-Holland mogelijk maakt.
En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Johan Dessing (Forum voor Democratie)

De **VOORZITTER**: Dan ga ik kijken of er nog andere sprekers zijn in deze termijn. Het CDA niet. Nee. Even kijken. Niemand. Dan denk ik dat we aan het einde zijn gekomen van de tweede termijn aan de Staten. Dus dan ga ik opnieuw graag het woord geven aan de voorzitter van de werkgroep Burgerparticipatie. Dat is de heer Leerink. En daarna kom ik bij de commissaris van de Koning. Nu eerst de heer Leerink. Gaat uw gang.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voorzitter, even over het over het amendement wat door Forum is ingediend. Hoewel we snappen, zal ik maar zeggen, dat Forum graag zoveel mogelijk duidelijkheid zou bieden, zouden we met deze formulering, zoals u hem voorstelt een en ander toch teveel verengen, omdat we ook participatieverbanden aangaan met gemeenten, waterschappen, et cetera. Het is niet altijd PS of GS. Dus om ons daarom hier in de uitgangspunten op vast te leggen, ja, daar zouden we ons mee op een verkeerde manier vastleggen en te veel verengen. Ik denk wel dat het een goed idee is om, daar waar het concrete situaties betreft, in de communicatie in ieder geval zoveel duidelijk mogelijk te maken wie in deze het besluit gaat nemen. Dat moet voor iedereen wel helder zijn. Dat zal de ene keer PS zijn, de andere keer GS en misschien de andere keer een gemeente. Dus dat zou ons idee zijn. Laat het in de uitgangspunten staan zoals het is, maar probeer in de communicatie, als het gaat om heel praktische participatietrajecten, wel zo concreet mogelijk aan te geven wie de knoop uiteindelijk zal doorhakken.

De **VOORZITTER**: Dan nodig ik uit- Nee, de commissaris zegt: hiermee is het afgedaan. Dank u wel. Dan betekent dat dat we aan het einde van deze vergadering zullen stemmen over zowel natuurlijk voordracht 43 van de werkgroep Burgerparticipatie en over het amendement 59 zojuist ingediend door Forum en moties 177, zoals ook al benoemd, is aangehouden.

Dan geef ik graag ook weer deze stoel terug aan de eigenaar, als ik het zo mag zeggen. Dat is de commissaris van de Koning. Dus dat betekent dat wij even een voorzitterswissel doen. Dat is geen schorsing. Wij wisselen heel snel.

Voorzitter: de heer Van Dijk.

9b. Vragenuur.

De **VOORZITTER**: Aan de orde is nu het vragenuur, agendapunt 9b. er zijn geen interrupties toegestaan conform ons reglement. Even voor de spreektijden: eerste termijn voor Provinciale Staten drie minuten en voor Gedeputeerde Staten ook drie minuten; en voor tweede termijn voor Provinciale Staten één minuut en voor Gedeputeerde Staten ook één minuut. En uiteraard, zoals u weet, kunnen eventuele overige vragenstellers in het tweede termijn ook nog een minuutje krijgen. Maar dan geef ik als eerste de fractie van het CDA het woord, mevrouw Koning, die vragen heeft ingediend inzake de visserij.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Gedeputeerde en Statenleden, de vissers in Noord-Holland zijn in grote nood. Ze zien bijna geen mogelijkheid meer om hun bedrijf voort te zetten. Hun visgronden worden vol gezet met windmolens. Ze raken visgronden kwijt door Brexit en door allerlei extra eisen rond natuurgebieden. Op Texel dreigen zeven van de acht zeevissers te moeten stoppen. In Den Helder dreigen alle vissers te moeten stoppen en op Wieringen blijven er mogelijk nog twee vissers over. Ook in andere vissersdorpen in Noord-Holland is dezelfde sanering gaande. Daarnaast moet de garnalenvissers, die volgens bestaand gebruik al jarenlang op garnalen vissen, nu nieuwe natuurvergunningen aanvragen. Het CDA maakt zich zorgen om vissersfamilies die in grote nood verkeren. Daarnaast maken wij ons zorgen over de voedselvoorziening, het verdwijnen van cultuur en de vitaliteit van platteland en vissersdorpen.

Ook toeleverende en verwerkende bedrijven in de visserijsector hebben het zwaar. Wij hebben daarover de volgende vragen. 1, is GS op de hoogte van de grote nood in de visserijsector? 2, kan GS van betekenis zijn het ondersteunen van visserij bij het verkrijgen van vergunningen? De visserij bestaat namelijk al decennialang en is geen nieuwe activiteit. 3, ziet GS het belang van behoud van de visserijsector in Noord-Holland en behoud van cultuur en de vitaliteit van onze vissersdorpen? 4, houdt GS bij natuurbeleid, dat invloed heeft op de visserij, rekening met een balans tussen realiseren van natuur en behoud van de voedselvoorziening? 5, is GS bereid om met de visserijsector te praten om te vernemen waar ondersteuning mogelijk is?

De **VOORZITTER:** Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal voor het beantwoorden van de vragen.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik ben op de hoogte van de situatie in de visserijsector. Ik ben vorige week donderdag op werkbezoek geweest aan de visafslag in Den Oever en toen ben ik onder andere bijgepraat over de situatie die u ook beschrijft in deze vragen. Wat ik daar ook heb gehoord, is dat ook vooral- Het gaat natuurlijk om een vrijwillige saneringsregeling van het Rijk, waarvoor de vissers zich aanmelden. Die hebben zich inderdaad massaal aangemeld. De redenen daarvoor zijn, naast de redenen die u noemt in de vragen, ook vooral de zeer hoge brandstofprijzen en de Brexit. Dat wordt aangegeven door de sector dat dat de belangrijkste overwegingen zijn om zich aan te melden. En ik vind het ook wel belangrijk om te zeggen dat het Rijk ook de vissers, die zich aanmelden voor deze saneringsregeling, ook goed financieel compenseert. Er is veel geld vrijgemaakt uit het Noordzeeakkoord, maar ook uit het Brexit Adjustment Fund.

Vraag twee is, kunnen wij ondersteunen bij de vergunningverlening? Dat kunnen wij niet, omdat de vergunningen voor visserij op zee worden afgegeven door het Rijk.

Vraag drie is, ziet GS het belang van behoud van de visserijsector? Zeker. Maar de visserijsector staat wel voor een enorme duurzaamheidsopgave. Dus wij zien dat behoud wel, maar dan wel op een andere manier. Om die reden doen we ook mee aan het Bestuurlijk Platform Visserij. Daar gaan we donderdag ook weer in gesprek over deze situatie en hebben wij onder andere ook leader subsidies, ook Europese subsidies met cofinanciering, die onder andere ten goede komen ook voor het behoud van ook de historie rondom de visserijsector. Toen ik in Den Oever was, heb ik daar ook Havenwood bekeken. Dat is zo'n project waar we ook cofinanciering voor hebben gegeven.

Houden wij bij natuurbeleid, invloed op de balans tussen natuur en voedselvoorziening? Ook hiervoor geldt natuurlijk weer dat die vergunningen worden afgegeven door het Rijk. Dus dat dat

primair een taak is voor het Rijk, althans op zee. Bij de IJsselmeervisserij hebben we daar een iets grotere rol.

Vraag vijf, is GS bereid om met de visserijsector te praten? Dat ben ik zeker. Sterker nog, toen ik daar donderdag was, heb ik ook aan Pim de Visser aangeboden om snel met hem en de sector in gesprek te gaan over wat wij kunnen doen, ook richting het Rijk. Ja, hij heet Pim de Visser. Ja. Dat was hem, denk ik.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even of de vragensteller nog nadere vragen wil stellen. Het woord is aan mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank voor deze terugkoppeling. Dan nog wel de vraag: als u bij de IJsselmeervissers meer kan betekenen, kunt u ons dan op een later moment ook laten weten hoe u daarmee omgaat? En ja, ook hoe in die ondersteuning en de vervolggesprekken, hoe dat verder gaat. Dat u ons daarvan op de hoogte houdt graag.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ten aanzien van het IJsselmeer zijn wij al langer met verschillende stakeholders in gesprek over de verduurzaming van de IJsselmeervisserij. Misschien is het goed om u daar op een ander moment nog eens over bij te praten wat de stand van zaken daar daarvan is.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere Statenleden die hier een vraag over willen stellen? Zo niet, dan dank ik de gedeputeerde.

10. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we over naar het volgende agendapunt. Dat is de motivering in antwoord op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De eerste motie is motie 169, ingediend door Liberaal Noord-Holland, ChristenUnie en DENK met als titel Opschorten taaleis voor chauffeurs. Ik geef het woord aan gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Deze motie wil ik ontraden. Niet, omdat ik het er niet mee eens ben, maar omdat deze motie wat te kort door de bocht is. Daar wordt de indruk gewekt dat de taaleis het enige is waar iemand aan moet voldoen. Er zijn meer eisen. Dus wat ik op dit moment aan het doen ben: we zijn in gesprek met Transdev onder andere over uiteindelijk het gebrek aan personeel en dan zullen we het punt inbrengen van ‘wat is er mogelijk inderdaad met deze misschien nieuwe Noord-Hollanders’; en kunnen zij een plek krijgen bij het opvullen van die vacatures? Dat gaat verder dan de taaleis. De taaleis is er een van overigens. Daar hebben we al de bevoegdheid om daar tijdelijk van af te wijken. Dus ik raad de motie niet af, omdat ik het er niet mee eens ben, maar omdat die te kort door de bocht is en de indruk wekt alsof de taaleis voldoende is. Nou, dat is niet zo. Dus ik ga het gesprek aan om eigenlijk alle punten waar ze aan moeten voldoen, om die te bespreken met Transdev.

De **VOORZITTER**: De volgende motie is de motie-

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Voorzitter.

De **VOORZITTER**: U heeft een ordevoorstel?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Nee, er stond een tweede punt in de motie over terugkoppeling naar de Staten. Of misschien de gedeputeerde daar ook iets over kan zeggen.

De **VOORZITTER**: Nou, ik weet niet of u daar nog wat over zou willen zeggen, maar in principe hebben we geen discussie over dit stuk, maar als er een vraag in staat die niet beantwoord is, dan kunt u ter verduidelijking-

Gedeputeerde **OLTHOF**: Uiteraard zal ik over het gesprek wat we hebben gehad, zal ik de Staten informeren.

De **VOORZITTER**: 170, met als titel Haalbaarheid planning groen staal, ingediend door de VVD, D66, GroenLinks, PvdA, CDA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, DENK en JA21. Ik neem aan ook gedeputeerde Olthof, die hier met advies zal komen.

Gedeputeerde **OLTHOF:** Deze motie zie ik als een ondersteuning van het beleid waar we met zijn allen mee bezig zijn en laat ik dan ook vol vertrouwen deze motie aan de Staten, aan het oordeel van de Staten hierover. Ik wil er twee kanttekeningen bij plaatsen. Bij de derde bullet wordt gewezen uiteindelijk naar een uitgestelde uitkomst van het emissieonderzoek. De laatste zin. Daarmee wordt bedoeld het onderzoek wat Tata zelf doet uiteindelijk naar de nieuwe fabriek en de uitstoot van stoffen daarvan. Dus dat ter verduidelijking, omdat er namelijk meer onderzoeken lopen. En bij de laatste bullet wil ik de kanttekening plaatsen – het staat er niet, maar die indruk kan gewekt worden – op het moment dat er een vergunning aangevraagd wordt, heb ik niet de bevoegdheid om die aan te houden. Die moeten we dan in behandeling nemen. Dus ik kan zelf niet uiteindelijk ervoor kiezen om iets op te schorten of aan te houden. Dan moeten we die gewoon in behandeling nemen. Neemt niet weg dat we in ieder geval bij de staatssecretaris en Tata erop aan zullen dringen om in ieder geval dit zo snel mogelijk op te pakken.

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij een motie 171 met als titel Help sportverenigingen en accommodaties met stijgende energielasten, ingediend door Liberaal Noord-Holland, de PvdA, GroenLinks, CDA, Partij voor de Dieren, ChristenUnie, DENK en JA21. Gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Voorzitter, ja, ik begrijp in ieder geval heel goed het signaal wat hier door de Staten wordt afgegeven en ik denk dat ik eigenlijk het liefst het volgende zou willen voorstellen. Deze regeling is al twee keer opengesteld en is ook vrij snel volgelopen. We waren er eigenlijk al mee bezig om het budget van volgend jaar naar dit jaar te halen, zodat de gang die er nu in zit, vastgehouden kan worden. Er loopt ook een evaluatie op dit moment. En ik wil u eigenlijk voorstellen, ik hoor heel goed wat u zegt, maar laat ik bij u terugkomen op het moment dat we aan de bodem van de volgende toe zijn. Dan kunnen we met elkaar bekijken of het dan ook echt nog nodig, nuttig, wenselijk is om nog verder op te hogen. Want als u mij dit meegeeft, er staat ook geen bedrag in, maar dan is een beetje onduidelijk wat ik erin zou moeten storten. En daar willen we het misschien nog even met elkaar over hebben als we iets meer zicht hebben op hoe groot daar nog vraag naar is.

De **VOORZITTER**: Nee, geen- Sorry, spijt me. Motie Vreemd, we kunnen daar helaas geen debat over voeren. Nee. Dat hebben we zo met elkaar afgesproken.

Dan zijn we bij motie 172. Titel is De Bonte Piet. Die is ingediend door de PvdA, Partij voor de Dieren, GroenLinks, CDA en de SP. Gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: U weet inmiddels wel hoe belangrijk de provincie Noord-Holland de werkzaamheden van de wildopvangcentra vindt. We zijn met zijn allen verantwoordelijk voor het opvangen en het verzorgen van dieren in nood en ik ben heel erg blij dat deze opvangcentra dat werk van ons allen doen, omdat wij daar individueel ook zelf niet voor kunnen zorgen. Daarom hebben wij natuurlijk in deze collegeperiode ook geld vrijgemaakt voor de opvangcentra. En daar wordt nu een extra verzoek voor gedaan voor een bedrag van tienduizend euro. Financieel en technisch kan dat, maar ik wil wel benadrukken dat dit echt een situatie van ‘nood breekt wet’ is, omdat er een dierenopvangcentrum in Den Helder gesloten is en een ander dat zou moeten opvangen. En ik wil ook wel meegeven dat ten aanzien van het bedrag het wel echt moet gaan om de kosten die De Bonte Piet extra maakt voor de sluiting van Den Helder. Daar is een eerste raming voor aangeleverd. Die gaan wij even goed bestuderen. Daar zal misschien een gesprek over volgen met De Bonte Piet, maar het gaat wel echt wat mij betreft om daadwerkelijke kosten en niet zomaar om een bedrag van tienduizend euro. Maar ik ben bereid om, mocht de motie worden aangenomen – want ik laat hem aan de Staten – dan ga ik dat gesprek voeren en zo nodig zal ik die middelen ook vrij maken in de portefeuille. Dus het advies aan de Staten is- De vraag is aan u: wilt u dit budget vrijmaken voor dit doel, dan kan dat. Maar ik laat het aan u om te bepalen of dat wenselijk is of niet.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik heel even naar motie 174. Titel is Extra inzet op besparing van energiegebruik door de provincie. Indieners zijn ChristenUnie, Partij voor de Dieren, D66, DENK, 50PLUS, SP, JA21, CDA, PvdA en Partij van de Ouderen. Het woord staan gedeputeerde Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dat is een motie, er zaten dus een aantal van mijn collega's in, waaronder mevrouw Kocken van de interne organisatie. Zoals u wellicht weet, zijn wij vanuit de provincie actief bezig met het inventariseren rondom energiebesparing richting de gebouwde

omgeving of richting de bedrijven. En evenzeer geldt dat voor onze eigen organisatie. Dit voorjaar hebben we al in het licht van de stijgende gasprijzen eigenlijk al de temperatuur omlaag gebracht naar negentien graden, net als in veel andere overheidsorganisaties. In eerste instantie ging het om de bestaande gebouwen. We hebben gekeken of dat ook voor de nieuwbouw, waarin gebruik wordt gemaakt van warmte-koudeopslag, ook mogelijk is. Dat is mogelijk blijkt nu. Dus dat gaan we daar ook doen. En hetzelfde geldt voor slimme belichtingen, meer met sensoren. Dus dat is een traject wat al loopt. Het grootste onderdeel van energiegebruik van de provincie, dat zit hem niet zozeer in de gebouwen, maar dat is meer wat je buiten kunt zien rondom de wegen, belichting. En daarvoor zijn we nu aan het inventariseren welke mogelijkheden daar nog bestaan. Dat zit hem met name in de verlichting. En op vrij korte termijn kunnen we u hierover informeren wat nu ons beeld is. Maar we zien in ieder geval wat mogelijkheden tot verder besparing. Geen gas, maar wel elektriciteit.

De **VOORZITTER**: Ik zal zelf nu motie 173 en motie 175 voorzien van commentaar.

Allereerst motie 173 ingediend door Forum voor Democratie en de Partij voor de Vrijheid. Ja, die wil ik ontraden. De komst van een aanmeldcentrum is in beginsel een verantwoordelijkheid van het Rijk en de gemeente waar het centrum eventueel zou komen. Eerder hebben wij bij u al aangegeven aan uw Staten dat wij bereid zijn hem ook als provincie eigen gronden en gebouwen in beeld te brengen ten behoeve van asielopvang en huisvesting van vergunninghouders. En wij kunnen dus derhalve het dictum van deze motie niet onderschrijven en ontraden deze dan ook.

Dan motie 175, ingediend door GroenLinks. Die motie is naar mijn idee overbodig. Zoals eerder aangegeven zijn we bereid als provincie eigen provinciale gronden en gebouwen in beeld te brengen ten behoeve van asielopvang en huisvesting van vergunninghouders. We hebben ook locaties gedetecteerd in de gemeente Heemstede, Hoorn, Medemblik, Haarlem. Die zijn mogelijk kansrijk, zeg ik met name. Daar vindt nu overleg plaats met genoemde gemeenten. Zodra hier meer informatie over is, dan zullen we uiteraard uw Staten daarover informeren.

En dan zijn we toegekomen aan agendapunt- Mevrouw Van Soest, ja, ik vergeet u. Motie 176 met als titel Opcenten en voedselbanken, de Noord-Hollanders die in het nauw zijn, geholpen worden. Het woord is aan mevrouw Van Soest.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat u mijn antwoord op de motie wilt horen.

De **VOORZITTER**: Ik ben helemaal de kluts kwijt. Het gaat over de motie Vreemd aan de Orde van de Dag, gediend door de Partij van de Ouderen, met als titel Motie Vreemd opcenten voedselbank, de Noord-Hollander in het nauw, die help je nu. Het woord is aan gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, deze motie ontraad ik eigenlijk vooral, om het heel simpel te zeggen, omdat er geen dekking is. Er wordt hier wel in de overwegingen vastgesteld dat er wel geld richting de provincie komt. Dat klopt op zich tot op zekere hoogte, maar dat is dus juist om een gat wat wij voorzagen enigszins te dichten. Dus het is niet dat we nu een kleine dertig miljoen nog extra hebben waar we nog even van kunnen bedenken: wat zouden we daar allemaal mee willen doen?. Dus vier miljoen aan de voedselbanken te besteden: als u dat echt zou willen, dan moet u mij wel aanwijzen waar ik dat geld vandaan zou moeten halen. Waar het nu is aangewezen, daar ligt het niet. Dus ik vrees dat ik dat niet kan steunen.

De **VOORZITTER**: Dan komen we nu wel toe aan agendapunt 11 en dat is de gebundelde stemming van alle moties. Ik kijk even of er behoefte is nog aan een schorsing voordat we gaan stemmen. Ja, het is nu 15.30 uur. Tien minuten? Tien minuten schorsing.

Schorsing 15.30 tot 15.43 uur.

11. Indien aan de orde: gebundelde stemming van ingediende motie(s), amendement(en) en voordracht(en).

De **VOORZITTER**: Dames en heren, mag ik de Statenleden verzoeken weer te gaan zitten, zodat wij ook kunnen bepalen hoeveel geldige stemmen wij kunnen uitbrengen. Vooralsnog hebben wij drie afwezige Statenleden. Dus dat betekent dat wij 52 geldige stemmen kunnen uitbrengen,

maar ik zie nog een paar lege stoelen van mensen waarvan ik zeker weet dat zij er wel zijn. Als u zich aangesproken voelt, mag u gaan zitten. Even kijken. Ja, de heer Van den Berg is er ook.

Dan zijn we aanbeland bij agendapunt 11. Als eerste gaan wij in stemming brengen de moties Vreemd aan de Orde van de Dag die vandaag zijn ingediend en daarna zijn toegelicht door het college.

En aan de orde is nu de stemming over de motie Vreemd, nummer 169, ingediend door Liberaal, Noord-Holland en de ChristenUnie, maar ook door DENK. Verlangt iemand een hoofdelijke stemming? Ja, mevrouw van Geffen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Ja, ik spreek mede namens de ChristenUnie en DENK. Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde en we trekken de motie graag in.

De **VOORZITTER**: Motie 169 is ingetrokken.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 169 'Opschorten taaleis voor chauffeurs' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 170. De heer Carton.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. Na overleg in de schorsing hebben we de beantwoording van de gedeputeerde aangehoord en daarin zegt ze duidelijk dat ze op dit moment al bezig zijn met de regeling en dat er een evaluatiemoment komt om gezamenlijk te kijken of extra budgetverhoging nodig is. Dus we houden de motie aan.

De **VOORZITTER**: Motie 170. We zijn bij motie 170. Even voor alle duidelijkheid: meneer Carton, u bent voor uw beurt aan het praten.

De heer **CARTON** (PvdA): Ik heb de nummers bij mijzelf door elkaar gehaald.

De **VOORZITTER**: Ik begin even opnieuw.

Motie 170 'Haalbaarheid planning Groen Staal', ingediend door VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, CDA, Partij voor de Dieren, JA21en DENK.
Wenst iemand hoofdelijke stemming, aantekening of een stemverklaring? Zo niet, dan is de stemming geopend. De stemming is gesloten.
Motie 170 is met 47 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV.

De **VOORZITTER**: En dan nu komen wij motie 171 met als titel 'Help sportvereniging en -accommodaties met stijgende energielasten' Ik vermoed dat er een stemverklaring is bij de heer Carton van de PvdA.

De heer **CARTON** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Herhaling. We danken GS voor het beantwoorden. We hebben in de schorsing kort overleg gehad en gedeputeerde geeft aan dat ze al bezig zijn met de regeling en dat er een evaluatiemoment komt of later nog meer nodig is. Daar wachten we op. Dus we houden de motie nu aan.

De **VOORZITTER**: Motie 171 is daarmee aangehouden.

Motie 171 'Help sportverenigingen en -accommodaties met stijgende energielasten' is aangehouden.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik een stemming motie 172, ingediend door Partij van de Arbeid, Partij voor de Dieren, GroenLinks, CDA en de SP, met als titel De Bonte Piet. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst, iemand die een stemverklaring- De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, er was dus een liberaal politicus die tegen Joop den Uyl riep: Sinterklaas bestaat en daar zit hij. En die gedachte kwam toch een beetje bij me op bij het voorstel voor deze eenmalige bijdrage. Ik doe niks af aan de enorme bijdrage die de medewerkers van de wildopvang leveren en de waarde daarvan, maar ik denk dat we niet op deze

manier geld ter beschikking moeten stellen. Straks krijgen we voor allerlei individuele en specifieke gevallen moties. Wij vinden dat we beleid moeten vormgeven en niet voor individuele gevallen oplossingen gaan zoeken. Wij zullen dus tegenstemmen.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Dank u, voorzitter. Ja, wij zijn ook geen voorstander om als provincie exploitatie te financieren. Maar in dit geval maken wij een uitzondering en dat is eenmalig. Wij vinden wat De Bonte Piet doet qua opvang in Noord-Holland Noord met twee andere centra, die eigenlijk zijn omgevallen nu, zo uitzonderlijk. We noemden het eigenlijk: De Bonte Piet is te groot om het te laten omvallen. Om die reden willen wij deze motie wel steunen, maar als grote uitzondering.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Het is, zoals u weet, niet onze gewoonte om voor een bonte piet te stemmen, maar in dit geval maken we een uitzondering.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Zijn er nog anderen die een stemverklaring over De Bonte Piet willen inbrengen? Zo niet- Of een aantekening. Dan open ik de stemming voor motie 172.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 172 'De Bonte Piet', ingediend door PvdA, Partij voor de Dieren, GroenLinks, SP en CDA.
Motie 172 is met 43 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, ChristenUnie, Liberaal Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming motie 173, ingediend door Forum voor Democratie en de Partij voor de Vrijheid. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand een stemverklaring? Ja, de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, Forum voor Democratie heeft gelijk dat zich mensonterende taferelen afspelen bij aanmeldcentrum Ter Apel, maar er is echter geen instroomprobleem: de overheid heeft gefaald om op een goede manier te organiseren dat mensen die asiel willen aanvragen dat op korte termijn kunnen doen en dat door steeds de opvangcapaciteit terug te schroeven. Wat dus nodig is, is het terugbrengen van opvangcapaciteit op het niveau dat we eerder hadden. De motie van Forum voor Democratie draagt dus op geen enkele manier bij aan het oplossen van deze problemen. Bovendien neemt mijn fractie afstand van de suggestie dat de cohesie van onze steden, dorpen en buurten in het geding komt door de komst van asielzoekers. Juist gisteren is uit een onderzoek gebleken dat mensen die een azc in de buurt hebben een stuk positiever zijn dan mensen die daar geen ervaring mee hebben. Kortom, wij zullen tegen deze motie stemmen, omdat die het probleem niet oplost en een unfaire suggestie doet. In plaats daarvan steunen wij de intentie die in de andere motie is opgeroepen, waarin juist inspanning van de provincie wordt gevraagd om extra opvang te realiseren.

De heer **LEERINK** (PvdA): Nou, ik zou me eigenlijk woordelijk willen aansluiten bij datgene wat de heer Klein net naar voren heeft gebracht.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ik sluit mij bij de vorige twee sprekers ruimhartig en volledig aan.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ook ik wil me graag aansluiten bij de woorden van de heer Klein.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): En dat geldt voor mij precies eender.

De **VOORZITTER**: En wenst iemand aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 173.

Motie 173 'Geen extra aanmeldcentra asielzoekers in Noord-Holland', ingediend door Forum voor Democratie en PVV.
Motie 173 is met 41 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, en PVV.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming motie 174, ingediend door de ChristenUnie, Partij voor de Dieren, D66, DENK, 50PLUS, SP, JA21, CDA, Partij van de Arbeid en de Partij van de ouderen, met als titel 'Extra inzet op besparing van energiegebruik door provincie'. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Iemand een stemverklaring? Mevrouw Van Meerten.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Dank u wel, voorzitter. We hebben begrepen van de gedeputeerde dat dit staand beleid is, dat het al in gang is gezet. Wij zien derhalve deze motie als overbodig en zullen dus tegen stemmen.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Aan de ene kant van mensen verlangen dat ze elektrisch gaan autorijden, koken en verwarmen en dan tegelijkertijd oproepen om 10% minder stroom te verbruiken, aan die flauwekul doet de PVV in ieder geval niet mee. Voorzitter, dank u.

De **VOORZITTER**: Een andere stemverklaring. Wenst iemand aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 174.

Motie 174 'Extra inzet op besparing van energiegebruik door provincie', ingediend door de ChristenUnie, Partij voor de Dieren, D66, DENK, 50PLUS/Partij van de Ouderen, SP, JA21, CDA en PvdA.
Motie 174 is met 39 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, Forum voor Democratie, de PVV en liberaal Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we de motie 175, ingediend door GroenLinks, D66, DENK, Partij van de Arbeid, Partij voor de Dieren, met als titel 'Vluchtelingenopvang'. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand een stemverklaring? Iemand aantekening?

Motie 58 'Vluchtelingenopvang', ingediend door de GroenLinks, D66, DENK, PvdA, Partij Dieren.
Motie 58 is met 32 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS/Partij van de Ouderen, Liberaal Noord-Holland.

Dan gaan we naar de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag, motie 176, ingediend door de Partij van de Ouderen. De titel is motie vreemd 'Opcenten en voedselbanken, de Noord-Hollander in het nauw, die help je nu'. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand die een stemverklaring wil afleggen? Ja, de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij denken dat het heel goed is om te kijken hoe de voedselbanken ondersteund kunnen worden, maar om nu met een motie vier miljoen ter beschikking te stellen zonder daar wat beter in te verdiepen waar precies de nood zit en welke andere afwegingen we kunnen maken, vinden we iets te ver gaan. Dus we stemmen daarom tegen, terwijl het idee dat we de voedselbank ondersteunen belangrijk is.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Of een aantekening. Dan open ik de stemming voor motie 176.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 176 'Opcenten en voedselbanken, de Noord-Hollander in het nauw, die help je nu', ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen.
Motie 176 is met 45 stemmen tegen en 7 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV en 50PLUS/Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot het in stemming brengen van het amendement en daarna de voordracht inzake uitgangspunten participatie in Noord-Holland. Dat is voordracht nummer 143. Maar voordat we dat gaan doen, breng ik eerst in stemming het amendement ingediend door Forum voor Democratie, amendement nummer 59. Is er iemand die hoofdelijke stemming- Stemverklaring? Aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming voor het amendement 59.

Amendement 59, ingediend door Forum voor Democratie.
Amendement 59 is met 48 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 1 lid van de fractie van JA21, Forum voor Democratie en 50PLUS/Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 43, Uitgangspunten (burger)participatie in Noord-Holland. Is er iemand die hoofdelijke stemming vereist? Stemverklaring? Aantekening? Dan breng ik nu in stemming voordracht 43.

Voordracht 43-2022 'Uitgangspunten (burger)participatie van de provincie Noord-Holland'.
Voordracht 43-2022 is unaniem aangenomen.

12. Sluiting.

De **VOORZITTER**: En daarmee, dames en heren, zijn wij bij het einde van deze vergadering gekomen. De eerstvolgende Statenvergadering zal plaatsvinden op 10 oktober. En ik hoop u straks nog even te zien in de Johan Remkes-zaal, waar we even samen onder het genot van een hapje en een drankje met elkaar kunnen gaan delibereren over het vervolg. Ik sluit de vergadering.

Sluiting 16.00 uur